

זאת ה'תורה

שבת פרשת וארא תש"פ

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבְיָטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

איזה משיח אתה היום?
14

רפואה ויפי -
מה הקשר?
04

הסיפור החסידי
רבי זושא מאניפולי **33**

מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים **35**

רמז בפרשה
פרשת וארא **36**

המדור *אלידים*
על קר וחם **37**

שני משיחים בבית
נקודה מעובדת **03**

לימודי רפואה במבט פנימי
שיעור לסטודנטים לרפואה **04**

להחיות את המשיח
אמונה ובטחון (28) ח"ב **14**

"וידבר אלקים אני הוי"
אור החיים על הפרשה **24**

גאולה בארבעה יסודות
שפת אמת על הפרשה **26**

מעין גנים
התגלות של הוי' **27**

ארבע מהפכות
לימוד תורה לנשים **30**

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **ואביטה** היקרים, לפניכם גליון לפרשת וארא מלא בכל טוב, דברי תורה, שיעורים והתוועדויות חסידיות.

השבוע בגליון:

נפתח עם **נקודה מעובדת** מתוך **שיעור אמונה ובטחון** – **שני משיחים בבית** – בו יוסבר איך האיש והאשה מחיים ומשמחים זה את זו ובונים בית של בטחון בה'. משם נעבור ל**שיעור מרתק לסטודנטים לרפואה** שהתקיים בשבוע שעבר שעוסק ב**לימודי רפואה במבט פנימי**, בו דבר הרב על המוטיבציה ללימודי רפואה והקשר לחסידות ולארץ ישראל, על ארבע המרות המדוברות ברפואה העתיקה ומשמעותן עבורנו כיום ועל יצור תאי הדם מתוך מח העצם. נמשיך עם ח"ב של שיעור **אמונה ובטחון** האחרון [חלקו הראשון התפרסם בגליון וישב] – **להחיות את המשיח** – בו מתמקד הרב ביחסים בין דמויות משיח שונות, רבי עקיבא ובר כוזיבא, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד ועוד. **באור החיים על הפרשה** - **"וידבר אלהים... אני הוי"** – נלמד מדוע מודיע הקב"ה למשה "אני הוי" אחרי שכבר נגלה אליו בשם זה, ונסדר את עשרת פירושי אוה"ח בפרצוף לפי סדר הספירות. **בשפת אמת** על הפרשה – **גאולה בארבעה יסודות** – מבאר הרב את הקבלת השפ"א את ארבעת לשונות הגאולה לארבע גלויות-מלכויות ולארבעה היסודות הגשמיים והרוחניים.

במעין גנים לפרשת וארא – **התגלות שם הוי'** – נקרא על גילוי שמות ה' לאבות ולמשה רבנו ועל משמעותם הפנימית. **בארבע מהפכות** אנחנו מתחילים בשעה טובה עם **המהפכה השלישית** – **לימוד תורה לנשים** – על עיקר הדין בחיוב נשים בלימוד תורה, על ההבדל בין לימוד נשי ללימוד גברי ועל ניצני המהפכה שהנגישה את לימוד התורה לנשים. **בסיפור החסידי** נקרא על דרכו המיוחדת של **הצדיק ה'מתוק'**, בעל ההילולא של ב' שבט, **רבי זושא מאניפולי**. **במענות ותשובות** נוכל לקרוא על עניינים בכתבי האריז"ל ונטילת שכר על יעוץ נפש חסידי. במדור רמז בפרשה נלמד על הפסוק הפותח את הפרשה, על השמות הוי' ואלקים ועוד. ונחתום עם **המדור לילדים** ועם רזי שילמד אותנו השבוע **על קר וחם** – היתרונות והחסרונות שלהם ושרשם בקדושה.

שבת שלום ומבורך,

המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה | **אביחיל** | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיחיל גלעדי

שני משיחים בבית

להביא אותו לכלל עצבות ואפילו יאוש, והוא נזקק ל'זריקות-עידוד' עמוסות בטחון ושמחה ממשיח בן יוסף. כך, האשה נוטה בטבעה לעצבות ויאוש (ובפרט לאחר קללת חוה "בעצב תלדי בנים") – גם היא קמה לפעול ולעשות, ככל יכולתה, אך קצב התיקון האיטי וקשיי המציאות מכבידים עליה ועלולים ליאש אותה. אמנם, היא לא נוטה לקרוס – יש עליה אחריות להמשך התפקוד של הבית... – ולכן היא פשוט עוברת ממשימה אחת למשימה אחרת, אך החדלון והעצבות מקשים על החיים ומאפשרים צמיחה נוחה של החולשות והחסרונות. לכן מצווה האישי "ושמח את אשתו" – עליו לעודד אותה ולעורר בה שמחה והודיה על כל הטוב שה' נותן, שמחה שהיא ה'דלק' לכל העשייה הברוכה שלה.

כל עוד כל אחד ואחת חיים לבד, לפני הנישואין, ההתמודדות היא עם הקשיים והמשברים היא רק ככח האמונה שכל מעשי ה' לטובה. תכלית החיים כזוג – ב' ביחד – היא לבנות בטחון בטוב הנראה והנגלה, בטחון פעיל ויוזם לבנין הבית ותיקון המציאות, כשכל אחד מבני הזוג משמח ומעודד את השני בעת הצורך – בדרך לגאולה האמתית והשלמה. האשה מחיה את ניצוץ משיח בן יוסף בבעלה כשהיא מגלה לו שה' שמח ביוזמותיו ומעשיו, "ישמח הוי' במעשיו", והאישי משמח את ניצוץ משיח בן דוד באשתו כשהוא 'מרים' אותה לראות את כל פרטי הטוב הרבים שה' נותן, "ישמח ישראל בעשיו".

בדימויי פנימיות התורה, ברית הנישואין בין איש ואשה היא יחוד הספירות יסוד ומלכות, יוסף ודוד. אכן, מכיון שכל בית יהודי הוא נדבך נוסף בבנין ירושלים ובדרך לגאולה (שהרי "אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף"), מתאים לדמות את האישי והאשה במיוחד למשיח בן יוסף ומשיח בן דוד, החותרים ביחד להבאת הגאולה הפרטית והכללית.

משיח בן יוסף – המתיימר בבטחונו העצמי המופרז לגאול את עם ישראל – נמצא בסכנת מיתה, ועל משיח בן דוד להתפלל עליו שלא ימות, ובשעת הצורך גם להקימו לתחיה בתפלתו. כך, הגבר נוטה לבטחון עצמי מופרז – הוא 'עף על עצמו', יוזם יוזמות ומתחיל מהלכים בכל כחו, גם כשהדברים אינם מציאותיים. גם כשמדובר באיש-תורה, המנסה ליישם את לימודו, עד הגאולה האמתית והשלמה לא תמיד המציאות 'נענית' לכך. אכן, כאשר נתקל הגבר בכשלון הוא עלול להשבר ולהתמוטט לחלוטין – 'לא הצלחתי, אני כשלון, ה' אינו חפץ בי ולא אעשה יותר מאומה!'. על האשה, בכח תפלתה, להתפלל על בעלה שלא ישבר – ואם נשבר, שיקום לתחיה – ולעודד אותו כי ה' שמח במעשיו וכי עליו להמשיך לפעול ולנסות.

משיח בן דוד הוא אמנם יומרני פחות, בשל טבע השפלות המתוקן שלו, ואין חשש שיתמוטט ב'התנגשות' עם המציאות – אך המגע שלו עם המציאות התחתונה עלול

לימודי רפואה במבט פנימי

קיצור מהלך השיעור

קבוצת סטודנטים וסטודנטיות דתיים לרפואה מארה"ב הגיעו לסיור בארץ, כדי להכיר (בעצמם, וגם כ'שגירים' עבור חבריהם) את מערכת הרפואה כאן ואת היכולת להתפתח כאן מקצועית וגם להשפיע השפעה ברוכה בפעילותם. במסגרת הסיור, בו בקרו במספר מרכזים רפואיים, פגשו את רוב הדיקנים לרפואה בארץ והכירו גם פוסקים ומכונים העוסקים ברפואה והלכה, הם הגיעו גם למפגש עם הרב – כדי לזכות גם למבט מהזווית של פנימיות התורה על לימודי הרפואה. המפגש הקצר התחלק לשלושה נושאים: **נושא ראשון**, המוטיבציה הפנימית ללימודי רפואה, והקשר-היחס לתכונות הפנימיות המאפיינות את דרך החסידות ואת הקשר לארץ ישראל. **נושא שני**, ששאוב מהרפואה העתיקה (בה נוגעים בקורס אודות ההיסטוריה של הרפואה) – **ארבע המרות** שבאיזון בגוף תלויה הבריאות – והמשמעות שלהן עבורנו גם כיום. **נושא שלישי**, השייך לרפואה המודרנית, הוא **יצור תאי הדם מתוך מח העצם** – הביטוי להמשך התחדשות הבריאות בגופו הבריא של האדם (תוך נגיעה בסוגיה שמלווה אותנו בשבועות האחרונים, ידיעה ובחירה, המתבטאות בשתי תיאוריות ביחס לתהליך הפיזי).

רפואה מתוך רחמים

עשר הספירות הן ערוצי האנרגיה בהם ה' ברא את העולם, ומאחורי כל אחת מהספירות יש מוטיבציה, כח מניע פנימי^א. שאלת המוטיבציה היא דרך טובה להתחיל את ההתבוננות: מה המוטיבציה שלכם ללמוד רפואה ולהפוך לרופאים?

רפואה באה מספירת התפארת – **רפא** אותיות **פאר**. המשמעות הפשוטה של תפארת היא יפי. הספירה שהיא שרש הרפואה נקראת תפארת, כי כל הגוף, עם הנשמה בתוכו, הוא יפי – "תפארת – גופא", בלשון "פתח

נרשם ע"י איתיל גלעד. לא מוגה. מפגש עם סטודנטים לרפואה (אנגלית). מוצאי ח"י טבת תש"פ – כפ"ח.

א על הכחות הפנימיים של הספירות ראה באריכות סוד הוי' ליראיו שער א (וביאוריו ב'שיעורים בסוד הוי' ליראיו' חלקים ג-ד) ובספר הנפש.

א. רפואה, חסידות וארץ ישראל – רחמים, אהבה ושפלות

בקשו שנגע בשלשה נושאים – רפואה, חסידות וארץ ישראל – ונסביר איך כולם הולכים יחד. חסידות היא הענין הבסיסי שלנו, השפה שאנחנו מדברים בה, כך שהתבוננות בכל הנושאים נובעת מתוך החסידות. החסידות מתייחסת לכל נושא ומאירה אותו. כשחושבים על נושאים ספציפיים מתוך מבט של חסידות, דבר ראשון בודקים את הביטוי שלהם בנשמה – באיזה כחות של הנפש, באיזה רגשות, הם מתבטאים? כך, כאשר אנחנו רוצים למצוא את המשמעות הפנימית של רפואה, פנימיות תורת החסידות והקשר לארץ ישראל – עלינו להתבונן איזה כח בסיסי נכפש מבטא כל אחד מהם.

הוא לא היה בקי גדול בחכמת הרפואה. פעם אחת הוא בא לרבי המהר"ש – הדור הרביעי של חב"ד – והרבי בקש שיתאר לו בדיוק מה הוא עושה כשהוא בא לטפל בפציינט. הוא אמר: הפציינט מספר לי את הבעיה. ברגע הראשון אני לא יודע מה לעשות, איך לעזור לו, אבל אני מרחם עליו. אני מעביר את היד בזקן כמה פעמים – היה לו זקן ארוך – ואז עולה בדעתי רעיון מה יכול לעזור ליהודי הזה ואני אומר לו. הרבי חייך ואמר – טוב שאתה עושה כך, אתה באמת רופא טוב ועוזר לאנשים. למה? כי כשאתה מעביר את

ידך בזקן אתה מעורר את יג מדות הרחמים, שנקראות יג תיקוני דיקנא דאריך אנפין. זהו דימוי בזהר הקדוש, מטאפורה, שיש למעלה זקן עליון שכל חלק ממנו הוא אחת ממדות הרחמים ("אל רחום וחנון ארך אפים וגו'"). פרוצוף אריך אנפין, מקור מדות הרחמים שבדיקנא, הוא שרש הרפואה – "כי אני

הוי' רפאך"¹ ר"ת אריך. לכן, כשאתה מרחם בעצמך ומעביר את היד בזקן אתה מעורר את מדות הרחמים של ה' וממשיך מהן רפואה, ומה שעולה בדעתך בא מלמעלה והוא בסדר. זה סיפור של רחמים ורפואה.

כפי שניכר בסיפור, הרופא הטוב, שפועל מתוך רגש רחמים פנימי בלבד, צריך להיות גם חדור בטול (פנימיות ספירת החכמה²)

ז שמות לד, ו.
ח שם טו, כו.

ט רמז: רפואה עולה ד"פ חכמה, דהיינו חכמה ב"רצוא ושוב" – ח חכ חכמה כמה מה ה ("החיות רצוא ושוב" היינו דפק החיים; דפק הוא סוד שם קפד, אחורי שם עב דחכמה, ו-החיים עולה חכמה, בסוד "החכמה תחיה בעליה").

אלהיו"³. האדם נברא "בצלם אלהים" ותכלית חכמת הרפואה היא לגלות ולחזק את ה"צלם אלהים" בו נברא האדם.

אבל הרגש הפנימי שבתוך התפארת, המוטיבציה שלה, הוא רחמים. כשאני הייתי ילד גם רציתי להיות רופא – זה לא התממש... למה רציתי להיות רופא? כי ראיתי אנשים, ילדים אחרים, חולים לפעמים – ורציתי לעזור, לרפא. מאיפה בנשמה בא הרצון הזה? ממדת הרחמים, רחמנות. הרופא רוצה להיות שותף עם "אבינו אב הרחמן"⁴, שהוא "רופא כל בשר ומפליא לעשות"⁵.

האדם נברא "בצלם אלהים" ותכלית חכמת הרפואה היא לגלות ולחזק את ה"צלם אלהים" בו נברא האדם

המשכת רפואה ממדות הרחמים שבזקן העליון

נספר סיפור על הרחמים שהם המניע הפנימי של הרפוי:

באירופה, בכל עיריה יהודית קטנה (שטעטעל), היה דוקטור-מקומי. הוא לא היה פרופסור גדול בעולם, אלא חובש ששימש כרופא

המקומי. בעיריה אחת של חסידי ליובאוויטש שימש כרופא יהודי חסידי עם זקן ארוך – הוא התייחס וניסה לעזור לכל מי שקרא לו, אבל

ב הקדמת תקו"ז יז, א.

ג בראשית א, כז; ט, ו. "בצלם אלהים" = 248, רמח, אברהם ("בהבראם" - באברהם). חכמה פנים ואחור – ח חכ חכמה חכמה חכמה כמה מה = 365, ששה.

אדם נברא בצלם אלהים = 546 = הוי' פעמים אהיה – שם החכמה כפול שם הבינה, יחוד אבא ואמא, "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין" (ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א קכג, א), שהם מח העצם והדם כדלקמן בארוכה בפ"ג. "שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון" (ב"ב נח, א; זח"א לב, ב). ידוע באר"י (ספר הליקוטים נח פ"ט) שטוד הדם הוא אחורי שם אהיה שבבינה: א אה אהי אהיה.

ד נוסח ברכת "אהבת עולם".

ה נוסח ברכת "אשר יצר".

ו ע"פ שמועות וסיפורים ח"ב אות לג.

רגש שעומד בפני עצמו – אהבה ורחמים אינם זהים. רחמים הם שאני רואה מישהו חולה ואני רוצה לעזור לו, אני מרחם עליו. באנגלית, אהבה היא love ורחמים הם mercy או compassion. הרחמים באים ממקום של אמפטיה (empathy), הזדהות מלאה עם הזולת.

אני אוהב את ה', אני אוהב את התורה, אני אוהב את עם ישראל, אני אוהב את ארץ ישראל – כל מה שאתה אוהב הוא חסידות. כל אחד כאן קשור ליהדות, בא מרקע דתי מסוים – יתכן שהיהדות באה מיראה ויתכן שבאה מאהבה. חסידות היא אהבה – חסידות היא קיום כל התורה והמצוות מתוך רגש של אהבה (בלשון הזהר הקדוש – "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא"¹⁰, אין עבודת השי"ת כעבודה מאהבה).

שוב, אני אוהב את ה', אני אוהב את התורה, אני אוהב את עם ישראל, אני אוהב את ארץ ישראל – הכל אהבה. חסידות היא אהבה – לאהוב כל יהודי כמו את עצמך ("ואהבת לרעך כמוך"¹¹ – כמוך ממש¹²), ולעתים יותר מעצמך. כתוב בגמרא שחסיד נזהר מלגרום ספק-נזק לזולת, אפילו אם לשם כך מזיק לעצמו – כך מגדירה הגמרא חסיד (שיותר מצדיק)¹³. הוא דואג לחברו – וכולם חברים – יותר ממה שהוא דואג לעצמו. זו אהבה בלתי מוגבלת

– להכיר שאינו אלא שליח של ה', הבורא והמרפא, הממשיך רפואה ממקורה האלקי (ולהזהר מגאווה והתנשאות שעלולים להתפתח בעקבות מעמדו וכחו מול החולה ה'מסכן', כדי שלא יאמר עליו "טוב שברופאים לגיהנם"¹⁴). והנה, **בטול-רחמים** (פנימיות החכמה ופנימיות התפארת, על הקשר ביניהן נאמר "מה שמו ומה שם בנו כי תדע"¹⁵) עולה **משה** (שאמר "ונחנו מה"¹⁶) – "משה משה" לא פסיק טעמא בגווייהו"¹⁷, כולו בטול וכולו רחמים. כך זוכה משה להמשיך רפואה לעולם מ-יג מדות הרחמים שבכתר עליון (סוד הדיקנא קדישא),

וכמו שכתוב לאחר שהמתיק-ריפא¹⁸ את המים המרים – "כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך כי אני הוי' רפאך" ("כי אני הוי' רפאך" ראשי תבות **אריך**, מקור **יג** מדות הרחמים שבכתר, כנ"ל).

**אני אוהב את ה',
אני אוהב את
התורה, אני אוהב
את עם ישראל,
אני אוהב את ארץ
ישראל – כל מה
שאתה אוהב הוא
חסידות**

חסידות מתוך אהבה

קעת נעבור להתבונן מה הרגש הפנימי ששייך לחסידות: חסידות היא מלשון חסד – שם של עוד ספירה, שהרגש הפנימי שלה הוא אהבה. אהבה קרובה וקשורה לרחמים, אבל היא

¹⁰ וראה באריכות התוועדות ליל פורים ע"א.

¹¹ יא קדושין פב, א. וברש"י שם: "טוב שברופאים לגיהנם" – אינו ירא פני החולי ומאכלו מאכל בריאים ואינו משבר לבו למקום ופעמים שהורג נפשות ויש בידו לרפאות העני ואינו מרפא".

¹² יב משלי ל, ד. ראה זהר ח"ב עט, ב.

¹³ יג שמות טז, ח-ז (וראה באורך "פרק בעבודת ה'" בספר לב לדעת).

¹⁴ יד ע"פ זהר ח"א קכ, ב; ח"ג קלח, א.

¹⁵ טו השהו שמות טו, כה למלכים-ב ב, כב-כא (ויחזקאל מז, ח-ט).

¹⁶ טז זהר ח"ג רסז, א.

¹⁷ יז ויקרא יט, יח.

¹⁸ יח לקו"ש ח"ב עמ' 300. וראה מסירת ישרים פי"א; פרי הארץ מכתב לג; אורח לחיים פרשת ויקרא.

¹⁹ יט נדה יז, א ובתוד"ה "שורפן".

מלאכים – מלאך האהבה הוא מיכאל, מלאך הרפואה-התפארת הוא רפאל. אב-הטיפוס של המלכות, של ארץ ישראל, הוא דוד המלך. הוא אף פעם לא רצה לצאת מהארץ. מבין האבות, על יצחק אבינו נאסר לצאת מארץ ישראל¹⁶, אבל דוד המלך הרגיש שהוא יכול להיות עצמו, להיות יהודי מאמין בה' ומקיים רצון ה', רק בארץ ישראל¹⁷.

תודעת דוד המלך היא "למה נקראה שמה 'ארץ' – שרצתה לעשות רצון קונה"¹⁸.

איך דוד מרגיש בפני ה' הוא אומר "והייתי שפל בעיני"¹⁹. שפלות היא הכרה שכל כחי, כל הצלחתי בחיים, באה מלמעלה – ואני שום דבר, לא שווה שום דבר (גורנישט ווערט), לא מגיע לי כלום (עס קומט מיר גארנישט). כך נאמר בפרקי

אבות – "תן לו משלו שאתה ושלך שלו, וכן בדוד הוא אומר 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך'²⁰". בשפלות איני מחזיק מעצמי, אבל ככל שאני בשפלות כך אני שמח בחלקי. דוד המלך הוא דמות מאד שמחה. אני מאד שמח דווקא מכיון ששום דבר אינו ממני. הרגש הפנימי של המלכות הוא שפלות בפני ה', ואם זו שפלות אמתית היא גורמת לשמחה ונותנת

16 כא בראשית טו, ב-ג.

17 כב ראה כתובות קי, ב:

וכן בדוד הוא אומר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים וכי מי אמר לו לדוד לך עבוד אלהים אחרים אלא לומר לך כל הדר בחוץ לארץ כאילו עובד עבודת כוכבים.

18 כג בראשית רבה ז, ז; פסיקתא זוטא בראשית א, א.

19 כד שמואל ב, ו, כב.

20 דהי"א כט, יד.

כו אבות פ"ג מ"ז.

לזולת. הכל מתחיל מאהבה – ה' בורא את כל הבריאה באהבה, הוא אוהב אותנו ואנחנו אוהבים אותו "כמים הפנים לפנים"²¹.

ארץ ישראל מתוך שפלות

מה עם ארץ ישראל? התייחסנו לחסד-אהבה, לתפארת-רחמים, וכעת מדברים על יהודים שמאד מחוברים במודע לארץ ישראל. מאיפה בא החיבור הזה? למה עם ישראל רוצה להיות בארץ ישראל, להתיישב-להתנחל בה, לבנות אותה, רוצה שהממשלה שלה תפעל לפי היהדות, לפי התורה? הקשר לארץ שייך לספירת המלכות בקבלה.

בעץ החיים של הספירות בקבלה – דבר שמתבטא גם בגוף – חסד הוא יד ימין,

תפארת היא הלב (הרחמים) מרכז הגוף, ומלכות, כפי שאומרים ב"פתח אליהו", היא הפה, והיא גם הממד הנשי של הנשמה (כפי שמתבטא גם בגוף). הכח הפנימי של המלכות הוא שפלות בפני ה'. כך, בשני ספרי החסידות העיקריים של ארץ ישראל – ספריהם של שני צדיקים גדולים שעלו לארץ ישראל במסירות נפש כו' – פרי הארץ (לרבי מנחם מענדיל מויטבסק) ובת עין (לרבי אברהם-דוב מאווריטש), הנקודה העיקרית היא שפלות.

מה זאת אומרת? לכל אחת מהספירות יש נשמה שהיא אב-הטיפוס שלה. נשמת החסד היא אברהם אבינו, נשמת הרחמים היא יעקב אבינו. אם אתה רוצה להיות רופא – אתה צריך להזהות עם יעקב אבינו. יש לספירות גם

יירשו ארץ והתענגו על רב שלום¹⁷, "כי מברכי
יירשו ארץ¹⁷", "צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד
עליה¹⁷". מכאן נלמד שהצדיקים (בהופעה
הראשונה ובהופעה האחרונה בתנ"ך) הם-הם
הענוים קוי הוי' (שגם מבורכים מפי עליון) –
הכל גוונים שונים של מדת
השפלות של דוד המלך,
בחינת ארץ ישראל.

כמובן, הפסוק העיקרי
המדגיש את הקשר בין
השפלות וירשת הארץ הוא
"וענוים יירשו ארץ והתענגו
על רב שלום" – מכאן משמע
שמענוה בא תענוג, מעין
לשון נופל על לשון¹⁸. במקום
אחר מצאנו "ויספו ענוים
בהוי' שמחה"¹⁹ – ענוה שמחה
משלימים ל-כב ברבוע,
כנודע, סוד גוף-נשמה (ענוה
מצד הגוף ושמחה מצד הנשמה).

הצדיקים הם-הם הענוים קוי הוי' (שגם מבורכים מפי עליון) – הכל גוונים שונים של מדת השפלות של דוד המלך, בחינת ארץ ישראל

סיכום

אם כן, הסברנו את הכחות הפנימיים
שעומדים מאחורי הנושאים רפואה, חסידות

לה שם פסוק יא.
לו שם פסוק כב.
לז שם פסוק כט.

לח ענוה-תענוג = 660 = "ידידה צורך עליה" (ידידה של
ענוה לצורך עליה של תענוג – "אין בטובה למעלה מענג").
והנה, כשם שיש קשר בין ענוה לתענוג (הראש השני שבכתר
משתקף בענוה) כך יש קשר בין שפלות לאמונה (הראש
העליון שבכתר, הכח העליון בנפש, משתקף בכח האחרון
בנפש, "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן", כאשר שפלות
עולה ח"פ אמונה). מכך נלמד שיש קשר-השתקפות של
הרצון (הראש השלישי בכתר) וההכנעה (הכנעת העבד לקיים
את רצון מלכו), שגם הוא מתבטא בארץ – ארץ כנען, והנה,
רצון-הכנעה = מלכות (אל במשולש), בחינת "ארץ, שרצתה
לעשות רצון קוניה", כנ"ל (עוד על המושגים בטול-ענוה-
הכנעה-שפלות ראה סוד הוי' ליראוי שער "מלחמת היצר"
פ"ד ואילך; לב לדעת ביאור ג ל"פרק בעבודת הוי").
לט ישעיה כט, יט.

כח לפעול במציאות²⁰. השפלות של דוד המלך
היא המדה שמקשרת אותנו לארץ ישראל.

"ענוים יירשו ארץ"

שוב, המוטיביציה הפנימית האמתית
לקשר שלנו עם ארץ ישראל
– לגור בארץ, לבנות את
הארץ, להיות אכפתי למה
שקורה כאן תוך כדי שאיפה
למימוש של מלכות בית דוד
כאן בארץ, היינו תיקון כל
הפוליטיקה והחוק כאן (מה
שגם יגרום לכל עם ישראל
להגיע לארץ²¹) – היא שפלות.
האחיזה בארץ נקראת ירושה,
אבל בשביל "יירשו ארץ"
צריך להיות רש דקדושה –
"תחנונים ידבר רש"²² (פסוק
שנדרש²³ על תחנוני משה
רבינו להכנס לארץ ישראל), "ולרש אין כל"²⁴
למעליותא, כאשר הכל אצלו רק מהשי"ת,
בתכלית השפלות.

הביטוי "יירשו ארץ" חוזר חמש פעמים
בתנ"ך: פעם אחת בישיעהו וארבע פעמים
בפרק אחד בתהלים (יחס של א-ל-ד, סוד "ואד
יעלה מן הארץ"²⁵). בישיעהו כתוב "ועמך כלם
צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי [קרי,
מטעו כתיב] מעשה ידי להתפאר"²⁶ ובתהלים
כתוב "וקוי הוי' המה יירשו ארץ"²⁷, "וענוים

כז ראה באריכות "פרק בעבודת הוי'" בספר לב לדעת (וש"ג).
כח ראה תיקון המדינה פי"א.

כט שם יח, כג.

ל סנהדרין מד, א; דברים רבה ב, ד.

לא שמואל-ב יב, ג.

לב בראשית ב, ו.

לג ישעיה ס, כא.

לד תהלים לז, ט.

ב. ארבע מרות ארבע המרות ברפואה העתיקה

יש לכם קורס בהיסטוריה של הרפואה? יש הרבה מה ללמוד מההיסטוריה. האם אתם יודעים מהם ארבע המרות (four humors)? [הרמב"ם מזכיר.], כן, ועוד הרבה קדמונים. חיבור הנשמה והגוף תלוי באיזון הנכון בין ארבע המרות, המלה humor נגזרת מהמלה מרה בעברית.

לכל אחת מהמרות יש צבע אחר – מרה לבנה, מרה שחורה, מרה ירוקה, מרה אדומה – ובריאות הגוף תלויה באיזון שלהן. לכל אחת מהן יש גם אבר, 'מושב' או 'משכן', מסוים בגוף – המרה הלבנה בריאות, המרה השחורה בטחול, המרה האדומה בכבד והמרה הירוקה בכיס המרה.

המשמעות הפסיכולוגית

כל מרה אחראית על תכונות אחרות (כפי שמסביר אדמו"ר הזקן בתחלת התניא²² על ארבעת היסודות, המקבילים אף הם לארבע המרות, לפי הצבעים: לבן-רוח, שחור-עפר, אדום-אש, ירוק-מים):

מי שיש לו מרה לבנה יהיה מאד שמח ומואר, אדם קל-מוגז, לא כל כך 'רציני' – הוא יכול להיות מאד פקח, אבל עם רוח קלה.

הניגוד הוא מרה שחורה – אותה כולם מכירים... – לה שייכות המדות ההפוכות, עצבות ועצלות.

המרה הירוקה (שלפעמים נקראת סתם (מרה) היא הדחף של כל סוגי התענוג (בחינת "מים מצמיחים כל מיני תענוג" בתניא שם).

המרה האדומה, שנמצאת בכבד – שייך לדם – היא המניעה של כעס ושאר הרגשות הקשורים (הכעס והגאווה כטבע האש הנגבה

וארץ ישראל – המניע הפנימי של עיסוק ברפואה הוא רחמים (פנימיות התפארת), המניע הפנימי של החסידות הוא אהבה (פנימיות החסד) והמניע הפנימי הנותן כח לרשת את ארץ ישראל כדבעי הוא שפלות (פנימיות המלכות). ולסיכום:

חסידות אהבה (חסד) אברהם אבינו רפואה רחמים (תפארת) יעקב אבינו א"י שפלות (מלכות) דוד המלך ורמז נאה: החיבור של **רפואה-חסידות-ארץ ישראל**²³ (1612, כפולת 13) עם **רחמים-אהבה-שפלות**²⁴ (1127, כפולת 7) עולה שלש פעמים (ממוצע כל זוג בשלישיות) **בראשית** (העולה גם **שלשה דברים יחד**²⁵) – כח הבריאה (מתוך אהבה, כנ"ל) והבריאות-הרפואה, כדלקמן.

ועוד: כשמחברים את שמות אבי-הטיפוס של הספירות – **אברהם-יעקב-דוד** (הראשון, השלישי והשביעי בשבעת הרועים שכנגד שבע ספירות הלב) – מקבלים שלש פעמים (ממוצע) **נצח**, מדתו של משה רבינו (האמצעי-הכללי בשבעת הרועים). פנימיות הנצח הוא הבטחון הפעיל, מתוך הכרה כי "הוא הנתן לך כח לעשות חיל"²⁶, הנדרש כדי להצליח בכל אחד מהתחומים (במוחין מדת משה היא החכמה-הבטול, הכוללת גם היא את הכל, כנ"ל בפנים ובהערות).

מ כשעושים סדרה רבועית של **רפואה-חסידות-ארץ ישראל** הבסיס הוא **נצח** (148, 4 פעמים 37), מדת משה, כדלקמן בפנים. כמשפתחים את הסדרה שבעה מקומות: הערך הממוצע של שבעת האברים הראשונים בסדרה הוא 1128 = **בטול** במשולש (ראה בהערה הבאה). אכן מבואר (זהר ח"ג לג, א) ש"**חסידי**" הוא **חסד** (אהבה) מלא בהארת ה"י של שם הוי' (חכמה, בטול).

מא **רחמים אהבה שפלות** = 1127 = 49 (7 רבוע) פעמים 23, העולה "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט), ועם הכולל עולה **בטול** במשולש (ראה בהערה הקודמת).

מב חיי העולם הבא לר"א אבולעפיא.

מג דברים ה, יח.

(למעלה, שם).

אם האדם לא מאוזן – שאחת מהמרות יותר מדי או פחות מדי – הוא לא בריא.

מערכת ההורמונים

מה הן המרות בפיזיולוגיה המודרנית? לאיזה מערכת הן שייכות? מערכת ההורמונים (גם אותה מילה בהיפוך אותיות), המערכת האנדוקרינית. אחד הנושאים העיקריים בספר שלנו על רפואה^ה – שאני מקוה שכולם יראו אותו – הוא הקבלת מערכות הגוף לעשר הספריות, עליה נדבר עוד מעט בהמשך. אי אפשר להסביר כעת הכל, אבל נציג את ההקבלה:

כתר

מערכת הנשימה

בינה

דם

חכמה

מח העצם

דעת

המערכת העצבית

גבורה

המערכת השלדית המערכת המחזורית

תפארת

מערכת השרירים

הוד

המערכת האנדוקרינית המערכת החיסונית

יסוד

מערכת הרביה

עטרת היסוד

עור

מלכות

מערכת העיכול

ספירת הנצח – ששייכת לבריאות טובה, נצחון על המחלות (עד לנצחון הסופי על המות, בעקבותיו נזכה לחיים נצחיים) – היא מערכת ההורמונים, בת הזוג של מערכת החיסון. הספירות נצח והוד בגוף הן – לפי הקבלה – שתי הכליות, אבל כאן הן מערכות שנמצאות ופועלות בכל הגוף כולו, כמערכת ההורמונאלית והמערכת החיסונית. מערכת ההורמונים אחראית גם על הגדילה (ספירת הנצח מכונה "ברא כרעא דאבוה"^ה, בן האב הגדל ומתפתח כדוגמת האב, ממשיך ומנציח את האב). שוב, ארבע המרות מתבטאות היום במערכת ההורמונים. השייכות שלהן לאברים היא רק באופן כללי, אבל הן פועלות בכל הגוף. זו דוגמה חשובה ללימוד של משהו ברפואה העתיקה שתרגומו למערכות שאנו מכירים ולמשמעות הפסיכולוגית שלו יועיל מאד גם בימינו, בתנאי שנבין אותו לעומק בשלש שפות – שפת הרפואה העתיקה, שפת הקבלה והחסידות, שפת הרפואה המודרנית – כאשר שפת הקבלה והחסידות משמשת ממוצע המחבר בין הישן לחדש בחכמת הרפואה (ולפי הכלל הידוע שכל ממוצע המחבר מקורו בשרש המופשט שמעל לשני הקצוות שהוא מחבר). זהו באמת נושא מענין, שאפשר לחשוב שהוא לא רלוונטי – אבל דומני שהוא מאד רלוונטי.

ג. התחדשות תאי הדם ממח העצם

"בראשית ברא" – ראש בריא

הדבר האחרון שנדבר עליו, הוא ווארט בנוגע לתחלת התורה: התורה מתחילה "בראשית ברא". הרמב"ן על הפסוק מסביר שהמלה היחידה בעברית שמבטאת התהוות

יש מאין¹⁷ (creation ex nihilo) היא המלה את המציאות – "אשר ברא אלהים לעשות"¹⁸ – "לתקן"¹⁹.

כפי שהוזכר לעיל, יש קשר בין חכמה (ופנימיותה, בטול) לרפואה. המלה "בראשית" מתורגמת בתרגום ירושלמי "בחוכמא", "כָּלֵם בחכמה עשית [תקנת-רפאת]²⁰". אם כן, "בראשית ברא" היינו שעל ידי "ראשית חכמה" – חכמת הרפואה (תיקון עולם התהו שנשבר ומת – תחית המתים, תכלית הרפואה) – זוכים ל"ברא" לשון בריאות.

שתי המלים הראשונות של התורה, "בראשית ברא", הן לא רק 'דבר ראשון תהיה בריא', אלא 'א' גזונטער קאפ', בריאות מתחילה מ'ראש בריא'

התחדשות יש מאין ("בריאה") במערכות הגוף

למה רפואה-בריאות ובריאה-התהוות יש מאין הולכות יחד? לא אוכל להסביר הכל, אבל דברנו על פרצוף מערכות הגוף. האם ביניהן יש מערכת ששייכת ליצירה יש מאין, שאפשר לומר שתחלת הבריאות שייכת אליה? מה בגוף יוצר משהו חדש? [מערכת הפוריית]. נכון, מערכת הפוריית מחדשת ועוברת מדור לדור, אבל איפה מתבטא החידוש התמידי בגוף עצמו?

שתי המערכות שכנגד חכמה ובינה (שני כחות השכל העיקריים) הן מח העצם (חכמה) והדם (בינה). מה תאי מח העצם עושים? הם תאי גזע (stem cells), שמהם נוצרים תאי דם שאחר כך מתחלקים לתאים אדומים ותאים לבנים וכו' – הכל בא-מתהווה ממח

מט בראשית ב, ג.

נ בראשית רבה יא, ו (ובכ"מ); פסיקתא רבתי; זהר ח"א מז, ב.

נא תהלים קד, כד.

"ברא". אבל מענין שהמלה "ברא" היא גם לשון בריאות (good health). כנראה שבשביל להיות בריא צריך להיות קשור לכח הבריאה יש מאין. יש ווארט שדורשים – "בראשית ברא", דבר ראשון הבריאות!

המלה **בראשית** עצמה נגזרת מהשרש **ראש**²¹. אם כן, שתי המלים הראשונות של התורה, "בראשית ברא", הן לא רק 'דבר ראשון תהיה בריא', אלא 'א' גזונטער קאפ', בריאות מתחילה מ'ראש

בריא' שהוא 'ראש ישר'. בחרו ישיבה, תלמיד חכם, בת שלומדת תורה – דבר ראשון צריך ראש בריא וישר, פרספקטיבה בריאה על המציאות ועל הלימוד (שלומדים כדי לתקן

מז **התהוות** = ב"פ יש מאין, סוד התהוות הבריאה (בינה) הכללית מהאצילות (חכמה) הכללית (אדם קדמון, "אדם דבריאה", מאור אין סוף שלפני הצמצום, "אדם דאצילות") יש מאין, והתהוות הבריאה הפרטית (עולם הבריאה) מהאצילות הפרטית (עולם האצילות) יש מאין.

הרמב"ן שם מסביר שהדבר הראשון שיצא מהאין המוחלט הוא סוד המלה "תהו" – "והארץ היתה תהו ובהו" (בראשית א, ב) – שהיא סוד ההיולי, הממוצע בין האין ליש. והנה, **התהוות** אותיות **תהו תהו**, כאשר כל **תהו** = **יש מאין** = ג פעמים 137 (**קבלה** וכו'), מספר הקבוע של המבנה הדק (המהווה מסה מלא-מסה, יש מלא-יש, יחס מהירות האלקטרון, שאנו מכנים "אופן", שלו יש מסה, למהירות הפרוטון, שאנו מכנים "אגל טל", שלו אין מסה – הכל כמבואר בארוכה במ"א).

מח הפרש בין שרש **ראש** לשרש **ברא** (שני השרשים הראשונים, הצמודים, בתורה) הוא **רחמים** (כלומר, **ראש** = **ברא רחמים**), הכח הפנימי שמניעה את הרפואה, כב"ל. ועוד: חז"ל (סוכה מט, א; זהר ח"א ג, ב; תקו"ז תקון מו (פג, א). ובכ"מ) קוראים "**בראשית**" – "**בראשית**", ברא שש, ומתבת "ברא" ישנן שש תבות עד סוף הפסוק הראשון בתורה: "**ברא אלהים את השמים ואת הארץ**" = 1788 = 6 פעמים **רחמים** – הערך הממוצע של שש התבות הוא **רחמים** – והוא עולה רחמים "פנים ואחור": **ר רח רחמי רחמים רחמים חמים חמים ים ם**.

ודמות (נקבה-אמא)¹³, סוד "נעשה אדם בצלמנו [בחינת חכמה, מח העצם] כדמותנו [לשון דם, בחינת הבינה]"¹³. והנה, **מח עצם** עולה "**בצלם אלהים**" – **רמח** אברי האדם¹³ (אברי הגוף השלם והבריא) – ו"**בצלמנו כדמותנו**" עולה ג"פ **מח עצם**.

ידיעה ובחירה והתהוות תאי הדם

נקודה אחרונה: כל אחד יודע שהפרדוקס הפילוסופי הכי עמוק הוא בין ידיעה לבחירה – ידיעת ה' את הכל והבחירה החפשית. האם יש לנו באמת בחירה חפשית – האם היא דמיון או מציאות? כל הפילוסופים הגדולים – יהודים וגם להבדיל לא-יהודים – עסקו בפרדוקס הזה. שתי הדעות הראשיות הן שהכל דטרמיניסטי, ואין בחירה חפשית, או שאכן יש בחירה חפשית, ובו-זמנית ה' יודע. יש דרך מסתורית – לכן זהו פרדוקס, איננו יכולים להבין למה, כפי שכותב הרמב"ם – בה הידיעה והבחירה לא סותרים.

הדבר הכי יפה ברפואה המודרנית, אותו שמרנו לסוף, הוא איך תאי מח העצם יוצרים את הדם. יש שתי תיאוריות, אחת נקראת דטרמיניזם (determinism) והשניה נקראת stotastic

העצם²³. המונח המדעי לתהליך פלאי זה הוא hematopoiesis או hematogenesis, מלשון "בראשית ברא!"²³ שוב, מח העצם הוא החכמה, והוא בורא את הבינה, את תאי הדם האדומים והלבנים. יחסית, החכמה היא אין ("החכמה מאין תמצא"²³) והבינה היא ראשית היש, והתהליך בגוף בין המערכות שלהן הוא-הוא תהליך הבריאה יש מאין.

חכמה ובינה נקראות בקבלה גם אבא ואמא. בגמרא²³ כתוב שהלובן, העצמות ומח העצם, בא מהאבא, והדם בא מהאמא. כך אמרו חכמים לפני אלפי שנים. עלינו לדעת להפשיט זאת, וההפשטה היא שמח העצם הוא הראש – ראש בריא בורא תאי חיים בריאים בדם. הלבן בורא את האדום – זהו עוד דימוי, שייך לתיאורית הצבעים.

במובן מסוים, הבריאה הזו בגוף האדם היא יסוד יצירת האדם ובריאותו: לעיל הוסבר כי הרפואה שייכת לתפארת על שום דאגתה לגוף המפואר שנברא "בצלם אלהים". בפרט, סוד **אדם** הוא **א-דמ** – התהוות **הדם** (שכנגד

הבינה-האמא) ממח העצם שכנגד החכמה-האבא, בסוד "**אאלפך** חכמה"²³. היחס של **א-דמ** הוא-הוא היחס של צלם (זכר-אבא)

שתהיו רופאים
טובים לעזור
לאנשים, נשמות
של אהבה – שכל
אחד יבנה בית
אוהב – ותעסקו
בבנין ארץ ישראל,
זה מה שיביא
גאולה שלמה
לעולם

נו זהר ח"ג לה, ב; ע"ח שכ"ה דרוש א (מ"ב).

נד בראשית א, כו.

נח והנה, כשם ש-**מח עצם** = 248, מספר אברי הזכר, כך **מח העצם** = 253, 22 (אותיות הברואה) במשולש, מספר אברי הנקבה לדעה אחת (וביחד, לפי דעה זו – 501 = **ראש** אברים, היינו סוד **בראשית** אותיות **ראש בית**, "ביתו זו אשתו", ודווקא ביחד עם אשתו הם ראש אחד וכתר אחד לשניהם, סוד "תמתי").

נב הקשר גם למה שהציעו קודם בתור מערכת מחדשת בגוף, מערכת הפוריות, הוא בסוד "יסוד אבא [מערכת מח העצם] ארוך ומסתיים ביסוד ז"א [מערכת הפוריות]" (ע"ח שער הכללים פ"י; של"א פ"ג, ובכ"מ).

נג איוב כח, יב.

נד נדה לא, א.

נה איוב לג, ל.

זו עדיין מחלוקת פתוחה. ברפואה מתבטאת המחלוקת בהמשך הבריאה של מספר אסטרונומי של תאי דם כל יום. אורגניזם חי, הגוף שלי חי, כי אני משקף את האלקות – הבריאה יש מאין ממשיכה אצלי. בספירות היינו המעבר מהחכמה לבניה, מהאבא לאמא, בתוכי.

זו דוגמה לאמירה בה פתחנו, שהחסידות נוגעת בכל דבר מהמבט הרוחני. המודל הבסיסי, כפי שאמרנו גם היום כמה פעמים, הוא מודל עץ החיים – עשר הספירות.

שהכל יהיה מלא אהבה, רחמים ושפלות. שתהיו רופאים טובים לעזור לאנשים, נשמות של אהבה – שכל אחד יבנה בית אוהב – ותעסקו בבנין ארץ ישראל, זה מה שיביא גאולה שלמה לעולם.

theory או randomness. זו 'מחלוקת' בין המדענים – גם במדע יש מחלוקות (כמו בגמרא):

לפי התיאוריה הראשונה (הותיקה יותר), כשתא הדם יוצא מתאי הגזע, בדרך להיות תא אדום או תא לבן וכו', יש ברירה דטרמיניסטית, מסלול קבוע מראש, מה יהיה. אך יש דעה אחרת, תיאוריה אחרת, לפיה התהליך הוא רנדומלי, ואין דרך לדעת – אפילו אם תהיה לנו כל האינפורמציה – איזה סוג תא דם יצא מהתא המקורי הנוצר מתא הגזע.

זו מחלוקת הדומה לחלוטין למחלוקת הקיימת במכניקת הקוואנטים בפיזיקה. אינשטיין האמין בדטרמיניזם, לכן היתה לו מחלוקת עם פיזיקאים גדולים אחרים. הוא טען בנחרצות ש'הבורא לא משחק בקוביות'.

בקיזור – תובנות ונקודות 'עבודה':

- הרפואה עוסקת בגילוי וריפוי "צלם אלהים" המפואר בו נברא גוף האדם.
- המוטיבציה הפנימית של רופא היא רחמים – רצון להיות שותף ל"אבינו אב הרחמן" ה"רופא כל בשר".
- רופא טוב חדור בטול ורחמים – וכך הוא יכול להמשיך את רחמי ה' ממקורם העליון.
- יסוד החסידות הוא אהבה – אהבת ה', אהבת התורה, אהבת ישראל ואהבת ארץ ישראל.
- התקשרות לארץ ישראל ורצון לבנות אותה בגשמיות וברוחניות תלויים בשפלות פנימית.
- אפשר למצוא רלוונטיות ברפואה העתיקה לימינו כאשר יודעים לתרגם אותה – באמצעות שפת החסידות – למונחי הפסיכולוגיה ולמושגי הרפואה המודרנית.
- בריאות תלויה באיזון הגוף ואיזון הנפש.
- ראשית הבריאות היא ראש בריא וישר.
- בריאות תלויה בבריאה יש מאין.
- הבריאה יש מאין במערכות הגוף מתחוללת בהתהוות תמידית של הדם ממח העצם.
- התיאוריות החולקות ביחס ליצירת הדם (ובדומה לכך ביחס למכניקת הקוואנטים) משקפות את שני הצדדים של פרדוקס הידיעה והבחירה.

להחיות את המשיח

קיצור מהלך השיעור

לפנינו עוד שיעור מסדרת "אמונה ובטחון" (חלקו השני של השיעור שנדפס בגליון "וישב"), המתמקד ביחסים בין 'דמויות משיח' שונות. **פרק א** מרחיב על הקשר בין רבי עקיבא – התומך הגדול בבר-כוזיבא – למשיח בן יוסף. **פרק ב** 'מוצא' את משיח בן יוסף גם בדברי הרמב"ם, כשהוא מתאר משיח שנכשל (תוך הסבר כיצד מלך ממלכי בית דוד יכול להקרא משיח בן יוסף), ומרחיב כיצד מונה הרמב"ם שלש דמויות של משיח-שקר – זו למטה מזו, 'התדרדרות' בעולמות ב"ע – שכולן נועדו לסלול דרך למשיח האמתי, משיח בן דוד. **פרק ג** מעמיק לבאר כיצד בסופו של דבר מחיים שני המשיחים זה את זה: משיח בן יוסף, בעל הבטחון המופרז (ואפילו השקר), מת – ועל משיח בן דוד להחיותו בתפלתו. אך גם משיח בן דוד נמצא בסכנת יאוש מתמדת, ודווקא משיח בן יוסף – הבטחון העצמי שקם לתחיה – מסוגל לשמח אותו. שני המשיחים המחיים ומשמחים זה את זה צריכים להשתקף ביחסי האישי והאשה בכל בית יהודי.

דוד. כעת מדברים על רבי עקיבא עצמו – כתוב שהוא מצד הגבורה, הוא תומך במרד, במלחמה פיזית, לא איש שלום בכל מחיר אלא עם דינים (דקדושה). לאיזה משיח הוא שייך? תמיכתו בבר כוכבא היא סימן שזהו שרשו שלו מצד עצמו. אפילו יותר מבר כוכבא – הוא משיח בן יוסף למהדרין. כנראה תמיכתו בבר כוכבא היא מעין עשית שליח – הוא עצמו עיקר משיח בן יוסף ובר כוכבא הוא רק הזרוע המבצעת שלו. כפי שנסביר, רבי עקיבא הוא שרש בחינה זו בעולם האצילות, שכולו טוב, ובר כוכבא כנגדו בעולם הבריאה, שרובו טוב ומיעוטו רע – יש בו הרבה טוב אבל גם רע.

משיח בן יוסף – כח הברורים מעשו

ומהו משיח בן יוסף?

סוד כחו של יצחק לברר את הצידי (הנשמות הקדושות) שבפיו של עשו [כמבואר

א. רבי עקיבא ומשיח בן יוסף רבי עקיבא – ה'משלח' של בר כוזיבא

בשיעור הקודם^א למדנו שלבר כוזיבא יש ניצוץ גדול של משיח בן יוסף. כתוב, בפשט, שמשיח בן יוסף יהרג – לכן גם הוא נהרג. התומך העיקרי שלו היה רבי עקיבא, לכן כעת מוסיפים דבר חשוב ומתבקש:

גם רבי עקיבא – "עקיבא בן יוסף"^ב – שנשא כליו של בן כוזיבא, הוא בחינה של משיח בן יוסף דוקא,

בפעם הקודמת הסברנו שבין תלמידי רבי עקיבא רבי מאיר קבל את ניצוץ בר כוכבא עצמו ורבי שמעון הוא כבר בחינת משיח בן

נרשם ע"י איתילאל גלעדי. לא מוגה. שיעור אמונה ובטחון (28) ח"ב לבנות תיכון יעלת חן – ירושלים. ו' כסלו תש"פ – כפר חב"ד.

א שיעור ב' חשוון ש"ז (פורסם ב"ואביטה" חיי שרה).

ב ראה סדר הדורות, שנת ג"א תש"ס, וכן ג"א תת"מ.

רבי עקיבא כנגד יוסף בעשרה הרוגי מלכות

רבי עקיבא, ששם אביו יוסף, הוא משיח בן יוסף הרבה יותר אמתי מבר כוזיבא – שהרי לו יש גם תורת אמת – והוא גם יוסף עצמו. איך יודעים? מהסבר האריז"ל לעשרה הרוגי מלכות. בסוף סרקו את בשרו של רבי עקיבא במסרקות של ברזל והוא מת על קידוש ה' כעיקרי בין עשרת הרוגי מלכות – בעצם הוא העיקרי ביניהם. האריז"ל כתב¹ שכל פעולה טובה של יהודי, כל העלאת מ"נ, כל מה שמחזיק את עם ישראל בגלות אלפיים שנה – הכל בכח עשרה הרוגי מלכות. כתוב דבר דומה גם על הבעל שם טוב – שכל כוונה פנימית שיש ליהודי בתפלה וכל הרהור תשובה ממנו עד משיח היא מכוון. כנראה יש קשר ביניהם. עשרה הרוגי מלכות העלו מ"נ (מיין-נוקבין) בשביל כל הדורות והבעל שם טוב הוא כבר המשכת מ"ד (מיין-דכורין) מלמעלה למטה.

מה היה הדין על עשרת הרוגי מלכות? צריך לזכור מהפיוט במוסף יום כיפור... אמנם לא כולם ממש נדונו למות בפרק אחד, אך לפי הפיוט במחזור היה דין אחד נגדם – המלך הרשע דן אותם על מכירת יוסף. הוא שאל אותם מה התורה אומרת על "גנב איש ומכרו"², הם השיבו שחייב מיתה, והוא אמר להם – מאז השבטים אין כמותכם ואתם תשארו את עון אבותיכם, כאילו לפי דין תורה. למה הם היו עשרה? כנגד עשרת האחים

ז ראה שער הכוונות נפילת אפים דרוש ה; ספר הליקוטים בראשית פ"ג (ובפתחי שערים נתיב מ"ד ומ"ן פתח ה).
ח שמות כא, טז.

[בכתבי האריז"ל³]

תמיד הנכד דומה לסבא – כמו שעל יעקב נאמר "יעקב אשר פדה את אברהם"⁴ – ולכן יוסף (ממנו משיח בן יוסף) דומה לסבו יצחק (גם נוהגים לצרף את שני שמות יחד, יוסף-יצחק, שמו של הרבי הריי"ץ).

יצחק אהב דווקא את בנו הרשע, עשו, "כי ציד בפיו"⁵. בפשט – הוא היה משוחד באהבתו לציד שעשו הביא לו לאכול. זהו ודאי לא הפירוש הפנימי. כתוב באריז"ל שלא עשו ציד להביא ליצחק, אלא שיצחק עצמו צד ציד בתוך פיו של עשו. פה הוא פנימיות – הוא חדר לפנימיות נפש עשו וצד

בה ציד, הוציא משם נשמות גדולות, כדוגמת רבי עקיבא (שהוא בן גרים, כנראה יוסף אביו היה גר-צדק) ורבי מאיר, השנים עליהם דברנו קודם. שניהם מבני עשו והם גדולי ישראל שכל תורה שבעל פה על פיהם (דוגמת משה רבינו בתורה שבכתב) – רבי עקיבא הוא עמוד התווך של התורה שבעל פה ו"סתם משנה רבי מאיר". את

כח יצחק אבינו לצוד נשמות מתוך עשו – כח לברר ניצוצות מאומות העולם בכלל ומעשו הרשע בפרט – מקבל ומבצע דווקא יוסף הצדיק, שנעשה משנה למלך ואחר כך מלך שלם במצרים.

ג לקו"ת להאריז"ל, פרשת תולדות, עה"פ "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו". וראה גם בספר הלקוטים ע"פ זה.

ד ישעיהו כט, כב.

ה בראשית כה, כח.

ו סנהדרין פו, א.

ב. שלשה משיחי שקר

משיח בן יוסף ברמב"ם –

ממלכי בית דוד השלמים והכשרים

בתוך המשפט הבא יש סוגריים גדולים – סוגריים בתוך סוגריים – שנקדים לקרוא אותן:

הרמב"ם אינו מזכיר את משיח בן יוסף –

איפה הוא רמוז אצלו?

[ע"ד דברי הרמב"ם:]

"... ואם לא הצליח עד כה, או נהרג, בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו תורה, והרי הוא ככל ממלכי בית דוד השלמים והכשרים שמתו.

הוא אומר שבהחלט יכול להיות אחד שמנסה להיות משיח אך לא מצליח בפעולות שמשיח צריך לעשות – להחזיר את עם ישראל בתשובה, להלחם מלחמות ה' ולנצח ולבנות מקדש במקומו – או שמת, נהרג, תוך כדי עבודתו (בכך רומז לבן כוזיבא, או למישהו קצת יותר שלם

וכשר ממנו). מכיון שלא הצליח אפשר לומר עליו אובייקטיבית שהוא משיח שקר – הוא רצה, חשב להיות משיח, אבל הוא לא. לאותו משיח שקר קורא הרמב"ם אחד מ"מלכי בית דוד השלמים והכשרים" – הוא גם שלם וגם כשר.

אם הוא רומז למשיח בן יוסף, איך הוא יכול להיות "ממלכי בית דוד"? למדנו כמה פעמים שהאריז"ל מסביר¹⁰ שמה שבקשו

שהשתתפו במכירת יוסף. מי העשרה? שני אחים לא היו שם – ראובן, שעסק בתשובה על שבלבל את יצועי אביו¹¹, וגם בנימין, אותו לא שלח יעקב עם אחיו לרעות את הצאן בשכם (שני השבטים שלא השתתפו, ראובן ובנימין, הם הגדול והקטן שבשבטים, ללמד שחטא מכירת יוסף הוא חטא של 'בינונים').

אם כן, גם יוסף נכלל בעשרת האחים. איך יכול להיות? מה יוסף חייב? הרי הוא לא מכר את עצמו! אפשר לומר שהוא גירה את השנאה בו. בכל אופן, הוא היה הסבה בעטייה נגרם החטא.

כנגד מי מהשבטים מכוון רבי עקיבא בהרוגי מלכות? שהרי בעשרה הרוגי מלכות, שכנגד השבטים שהשתתפו במכירת יוסף [לאפוקי ראובן כנודע], הוא כנגד יוסף עצמו¹² [כי כשם שנפרעין מן הסיבה כן נפרעין מן המסובב¹³].

לפעמים כתוב¹⁴ שהוא כנגד השכינה, שגם השתתפה,

אבל יש מי שכותב¹⁵ בפירוש שהוא יוסף. אם כן, רבי עקיבא הוא יוסף והוא משיח בן יוסף.

¹⁰ רש"י על בראשית לז, טו.

¹¹ ראה סדר הדורות, שנתג"א תת"פ, ד"ה: "רבי עקיבא נהרג וכו'".

¹² יא סדר הדורות שנת ב"א תי"ח.

¹³ יב ראה לקוטי הש"ס (מהאריז"ל) ברכות.

¹⁴ יג הובא בסדר הדורות הנ"ל, וראה גם קהלת יעקב ערך עקיבא בן יוסף ("כ"דעת קצת מקובלים"), בצפנת פענח לר"י אלשאקר (בשם "ספר אחד" שכתב "שמא יעלה על לבך ותאמר שיוסף לא היה מכלל עשרה הרוגי מלכות, סימן זה יהיה בידך עקיבא בן יוסף ממש") ובספר הגלגולים פמ"א (שר"ע הוא גלגול יוסף). ובכ"ד באריז"ל איתא שהוא כנגד שבט יששכר, ואכמ"ל.

¹⁵ יד הלכות מלכים יא, ד בדפוס הרמב"ם השלמים.

¹⁶ טו לקוטי הש"ס סנהדרין.

ו'משיח בן אפרים"², אבל השם הפרטי אפרים מכונן לפעמים למשיח בן דוד. בהתפלגות המלכות מלכות יהודה היא מלכות הדרום ומלכות אפרים היא מלכות הצפון – שני יריבים, רחבעם וירבעם – אבל יש בחינה שברוחניות אפרים מתגלגל דווקא בדוד. לכן דוד, שבא מבית לחם ש"בארץ אפרת" – ביהודה דווקא, לא באפרים – נקרא "אפרתי"³. זהו סימן מאד חזק שיש בחינה או גלגול של אפרים בדוד, שבלשון הקבלה היינו עטרת היסוד, שרש המלכות ביסוד. כך נבין את דברי הרמב"ם.

המשכיל הנכשל

ממשיך הרמב"ם להסביר למה עשה ה' כך, שמישהו שלם וכשר מתימר להיות משיח אך נכשל: ולא העמידו הקב"ה אלא לנסות בו רבים, שנאמר 'ומן המשכילים יכשלו, לצרוף בהם ולברר וללבן עד עת קץ, כי עוד למועד'⁴. עוד לא בא הזמן למשיח, "כי עוד למועד"⁵, וה' העמידו כדי לבחון את אמונת כלל ישראל – האם אנחנו עדיין מאמינים שיבוא משיח גם אחרי הנסיון הכושל? כך ה' צורף אותנו, כצורף המוצא

כלי בדוק וחזק.

כ זהר ח"ב קכ, א. ובכ"מ.

כא שמואל-א יז, יב (וראה רש"י עה"פ).

כב דניאל יא, לה.

כג "כי עוד למועד" = 260, י"פ (ממוצע כל אות) הוי', ד פעמים א-דני (סוד "מורח ודאין", כנ"ל בחלקו הראשון של השיעור), ודוק.

לעשות את חזקיהו המלך משיח – אם היה אומר שירה על נס מפלת סנחריב – היינו משיח בן יוסף, אף שהוא מלך מבית דוד. כנראה שגם יאשיהו המלך – עליו נאמר אחרי חזקיהו "רוח אפינו משיח הוי'", אבל נהרג בעוונות – היה משיח בן יוסף, אף שהיה מבית דוד. גם כאן, המלך מבית דוד שנהרג והרמב"ם עדיין מחשיבו מלך שלם וכשר – הוא בחינת משיח בן יוסף. משיח בן דוד הוא רק מי שגומר את המלאכה עד הסוף, עד בנין בית המקדש.

גלגול נשמת אפרים בדוד

איך יתכן שמלך ממלכי בית דוד הוא בחינה משיח בן יוסף? [דהיינו גלגול נשמת אפרים בדוד שנקרא אפרתי כנודע בסוד עטרת יסוד ז"א¹⁰, שרש בנין המלכות דנוקבא דז"א, וכמבואר במ"א] למה אפרים ולא יוסף? בקבלה יוסף הוא היסוד ודוד הוא המלכות, אבל בתוך היסוד יש את עטרת היסוד, שרש המלכות ביסוד. יוסף עצמו הוא כל היסוד, אבל "הבן יקר לי אפרים"¹¹ הוא עטרת היסוד¹² – שרש דוד ביוסף.

במדרשים ה' פונה

למשיח 'אפרים משיח צדקי'¹³ – הכוונה לאו דווקא למשיח בן יוסף. יש 'משיח בן יוסף'

טז ראה ע"ח של"ב פ"ט.

יז ירמיה לא, יט.

יח ראה שער הפסוקים שמות סימן א.

יט ראה פסיקתא רבתי פרשה לו.

והכשרים, אלא שני משיחי שקר שאינם 'משכילים' אלא רק 'נכשלים':

כאן מכנהו הרמב"ם משכיל-נכשל. בהמשך דבריו מסביר הרמב"ם אודות ענינו של ישוע הנצרי, עליו נאמר "ובני פריצי עמך ינשאו להעמיד חזון ונכשלו"^{כה}, והישמעאלי, על ישוע הנצרי - יהודי (בעל יחוס כל שהוא) - מתנבא דניאל מאות שנים קודם. הוא כבר משכיל-נכשל אלא פריץ-נכשל - "מבני פריצי עמך... ונכשלו". הישמעאלי כל כך נכשל, שאפילו לא מופיע בספר דניאל וגם הרמב"ם לא מזכירו כאן בשמו, להדגיש שאינו מזרע ישראל.

יש פה נקודה מאד חשובה - ברור לרמב"ם שכל המשיחים האלה לא סתם פעלו בבחירה אנושית, אלא הם שלבים של תכנית אלקית. גם על משיח השקר בדרגה הכי גבוהה הוא אמר שה' העמידו כדי לבחון ולצרוף את בני ישראל, וגם שני אלה - הרבה יותר למטה, יותר שקריים ויותר גרועים - הם חלק מתכנית אלקית, הכל בהשגחה פרטית:

שתכלית כונת השי"ת בהופעתם בעולם היא 'לישר דרך למלך המשיח, ולתקן העולם כלו לעבוד את ה' ביחד" עיי"ש.

כלומר, כל משיחי השקר הם שלבים של משיח אמת. זהו ווארט חשוב מאד - פלאי פלאים. כל משיחי השקר שצריך להזהר להתרחק מהם - "מדבר שקר תרחק"^{כו} -

לפי הפסוק בדניאל שמביא הרמב"ם, אותו מלך מבית דוד - שהוא בחינת אפרים - נקרא **משכיל-נכשל**, לשון נופל על לשון, וגם אותה גימטריא. משכיל היא מלה לשבח. אותו משיח שקר - בדרגה הכי גבוהה, עולם הבריאה, כדלקמן - הוא משכיל (מתאים לעולם הבריאה, עולם השכל) נכשל. גם ווארט חשוב - אפשר להיות הכי משכיל ועדיין להכשל במשימה (אכן, כמו שהסברנו בחלקו הראשון של השיעור ביחס ל"מורח ודאין"^{כז}, אם השכל שלו היה מבורר לגמרי הוא היה מצליח).

נוסיף כאן גימטריא: עשרת השבטים החייבים במכירת יוסף (שכנגד עשרת הרוגי מלכות, כנ"ל) - **שמעון לוי יהודה יששכר זבולון דן נפתלי גד אשר יוסף** - עולים 2755, ה"פ 551, העולה בדיוק **יוסף-רבי עקיבא**. לרמוז לי - למי שאוהב מספרים - שרבי עקיבא, גלגול יוסף, הוא הכלל של כל עשרת הרוגי מלכות, התיקון הכללי. אך בדיוק אותו מספר, **רבי עקיבא יוסף**, הוא הגימטריא

של "**ומן המשכילים**", הפסוק שנדרש על משיח בן יוסף (העליון מבין שלשת משיחי השקר, כפי שיתבאר מיד) - שהוא מלך שלם וכשר, רק שנכשל, לא הצליח, נהרג.

הנוצרי והישמעאלי

אכן, מיד בהמשך עובר הרמב"ם לדבר על כאלה שאינם ממלכי בית דוד השלמים

יש פה נקודה מאד
חשובה - ברור
לרמב"ם שכל
המשיחים האלה
לא סתם פעלו
בבחירה אנושית,
אלא הם שלבים
של תכנית אלקית.
כלומר, כל משיחי
השקר הם שלבים
של משיח אמת

כה שם פסוק יד.

כו שמות כג, ז (וראה באריכות בחלקו הראשון של השיעור).

כז סנהדרין צג, ב.

הם בסופו של דבר, בהשגחה מופלאה, חלק מביאת משיח האמתי. הם סוללים לו את הדרך, עד לתכלית הסופית של תיקון כל העולם לעבוד את ה' שכם אחד.

גלות אדום – הנצרות – הופכת בסופה, בדורנו, לגלות ישמעאל, שייך גם לארץ הקדש (גם שייך למה שהרמב"ם כותב שמישיח ינצח את כל אויביו מסביב, דווקא מסביב לארץ ישראל דהיינו ארצות ערב)

האיש והנצרות שיצאה ממנו; ואחד כנגד העולם התחתון ממש – בלי שכל ובלי רגש (הראשון הוא יהודי המשפיע על יהודים, השני יהודי המשפיע על גוים והשלישי, "אף עשיתיו"¹⁷, כולו גוי). אם כן, ישור הדרך למשיח האמתי הוא בירור בשלשת העולמות התחתונים.

תקון כלם הוא סוד משיח בן יוסף שיהרג וד' [ל] משיח בן יוסף הוא משיח השקר למהדרין, שהשקר שלו הוא אמת לאמתו¹⁸ – הוא התיקון של כל התופעות הללו. לא ראיתי דנים האם המשיח שפגש רבי יהושע בן לוי היה משיח בן

כט ישעיה מג, ז.

ל משיח שקר הוא "רוח שקר" (מ"א כב, כב), ומשיח השקר המפורסם ביותר הוא **שבתי צבי**, שבדורו נתנו רמז שהוא "רוח שקר" (814). כנגד "רוח שקר" יש 'רוח אמת'. כפי שהוסבר בפנים, משיח בן יוסף הוא גם בחינת שקר, רק שהוא שקר שהוא אמת לאמתו, וכשהשקר יורד למטה הוא נעשה יותר ויותר שקר. בקבלה כתוב ששם **התק** הוא **ב** פעמים **רוח** – "פי שנים ברוחך" (מ"ב ב, ט) שבקש אלישע מאליהו הנביא – ואפשר לומר שהוא סוד שני משיחים, רוח שקר (משיח בן יוסף) ורוח אמת (משיח בן דוד).

אפשר לומר כאן מהלך יפה וחשוב ביחס לארבעת היסודות: אש הוא כינוי של ה' – "הוי' אלהיך אש אכלה הוא" (דברים ד, כד). רוח הוא עיקר הכינוי של משיח בתנ"ך – "רוח אפינו משיח הוי'" (איכה ד, ט). מים הם משה רבינו – "מן המים משיתהו" (שמות ב, י). עפר הוא המלכות – דוד המלך. לפי זה, יסודות המלאכים, האש והרוח – "עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט" (תהלים קד, ד) – הם יסוד אלקי ייסוד משיח.

שלשה משיחי שקר כנגד ביי"ע

ו"ל שהם ג' בחינות דסוד "משיח שקר", כנגד ביי"ע [בבריאה רובו טוב ומעוטו רע וכו' כנודע].

הרמב"ם פרט שלש מדרגות במשיח שקר – הראשון היה מלך כשר מבית דוד, ואחריו עוד שנים שהם דרגות שקר ממש. במקומות אחרים ברמב"ם ברור שהכי גרוע הוא הישמעאלי. רבינו סעדיה גאון, לפני הרמב"ם, כבר כותב¹⁹ שגלות אדום – הנצרות – הופכת בסופה, בדורנו, לגלות ישמעאל, שייך גם לארץ הקדש (גם שייך למה שהרמב"ם כותב שמישיח ינצח את כל אויביו מסביב, דווקא מסביב לארץ ישראל דהיינו ארצות ערב). גם בהיסטוריה הפשוטה, בסדר הדורות – שהוא גם סדר ההשתלשלות רוחנית – ישו קדם למוחמד.

לא צריך לדבר עליהם יותר מדי, אבל העיוות של מי שנוהגים לקרוא לו "אותו האיש" הוא עיוות של מדות, עולם היצירה, ועיוות הישמעאלי, שבמקום אחר²⁰ הרמב"ם קורא לו "המשוגע" (התקיים אצלו **אני משיח'** בגימטריא **משוגע**), הוא עיוות במעשה

כז בפירושו לדניאל ב, מא (וראה אבן עזרא שם פסוק לט). ועד"ז כתב גם הרמב"ם באגרת תימן.

כח באגרת תימן ובאגרת השמז.

– ("עצילה" שטים") היא שמחת חתן כלה – הקשר (המשוקם) בין משיח בן יוסף למשיח בן דוד.

יוסף או משיח בן דוד, אבל היות שהוא 'שקרן' – כפי שאומר ריב"ל – כנראה הוא משיח בן יוסף (יסוד, שפנימיותו אמת).

החייאת משיח בן דוד

כעת נוסף כאן חידוש גדול, שכשם שמשיח בן דוד מחיה את משיח בן יוסף כך גם משיח בן יוסף (אחרי שהשתקם) מחיה את משיח בן דוד:

ועל ידו יחיה גם משיח בן דוד, שהלא הוא בחינת "בר נפלא"¹⁷ בעצם [טבע הנטיה ליפול בעצבות ויאוש, המניק חיות לע"ז דעלמא דשיקרא, בסוד "רגליה יורדות מות"¹⁷, ובסוד **יואש** מלך יהודה, **יואש** אותיות **יואש**, כמבואר במ"א¹⁷],

גם משיח בן דוד אינו מחוסן. למה משיח בן יוסף נהרג? בגלל בטחונו המופרז, שהוא שקר. אך מה הבעיה של משיח בן דוד? הוא "בר נפלא" – נפל בעצם, כל רגע הוא מת. למה? מה המיתה שלו? הוא מלכות דאצילות, העומדת סמוך לעולמות התחתונים, עלמא דשקרא, וכל הזמן "רגליה ירדות מות" – הוא נופל לתוך העולמות התחתונים. כשמשיח בן יוסף מתמוטט הוא מת, אבל הנפילה של משיח בן דוד היא יאוש ועצבות.

האריז"ל אמר שהכי היפך הקדושה היא עצבות, לכן הרחיק מאד את מדת העצבות, כמו שכתוב בתניא¹⁷. מה כל כך גרוע יאוש? שהוא מניק חיות לעלמא דשקרא – לכל סוגי עבודה זרה, כולל פולחן עצמי.

לה "עצוי" ר"ת "יירדה צורך עליה" – הנושא שלנו בזמן האחרון.

לו סנהדרין צו, ב. ילקו"ש בראשית מא. זח"ג רטז, א. רעט, א.

לז משלי, ה.

לח ראה מאמר "פרק בעבודת ה'", וש"נ.

לט תניא אגה"ק יא.

ג. תחית משיח בן יוסף ותחית משיח בן דוד החייאת משיח בן יוסף

נחזור למשפט השלם, בלי הסוגריים שקראנו:

לאחר שיהרג משיח בן יוסף יחיהו משיח בן דוד [בכח תפלתו].

משיח בן דוד הוא "ואני תפלה"^{17א} – ספירת המלכות נטו היא תפלה, בחינת נוקבא. היחס בין משיח בן יוסף ומשיח בן דוד הוא כמו איש ואשה, שהם גם תורה ותפלה. כח משיח בן דוד הוא אך ורק בתפלתו, שנקראת כלי זינו^{17ב}, ובאמצעותה הוא מחיה מחדש את משיח בן יוסף. כלומר, הוא מאמת את השקר שלו:

דהיינו תקומת סוד השקר לשם שמים, סוד מדת הבטחון, **שקר** אותיות **קיש** [ש"מעצי שטים עומדים"^{17ג} – שטות דקדושה¹⁷] ואותיות **קשר** כנ"ל, שהוא הוא האמת לאמיתו,

שקר לשם שמים – אמירת משיח שהוא בא "היום" – הוא בטחון עצמי מופרז (מבורר), נושא השיעורים האלה מתחלתם. הבטחון העצמי המופרז הוא תמיד בסכנת התמוטטות, מיתה, אבל צריך אותו, ולכן תפלת משיח בן דוד על משיח בן יוסף תחיה אותו – תכניס בו ענוה גמורה – והבטחון שלו יקום לתחיה. הסוד של בירור והפיכת השקר ל-**קיש** ו-**קשר** מבואר במאמרי "באתי לגני", כאשר הדוגמה ל"שטות דקדושה"

לא תהלים קט, ד.

לב ראה לקו"מ ב.

לג שמות כו, טו. לו, כ.

לד כמבואר בד"ה "באתי לגני" תש"י, עיי"ש.

אנרגיה, ו'נשבר לו'. זהו טיפוס של משיח בן יוסף – התחיל עם המון כח ורצון ואנרגיה ובטחון, ופתאום לא מצליח, אז הוא נשבר לגמרי, נשבר לרסיסים, מתרוסס. למשיח בן דוד יש מנגנון אחר בנפש – הוא לא בסכנה ש'ישבר לו', שהיה שבור ורצוף ומת, אלא בסכנת עצבות וגרוע ממנה יאוש. אלה שתי בעיות שונות.

על מי שהתחיל עם כל הכח וכאשר לא הלך הוא נשבר – צריך לומר 'קדיש' ולהתפלל שיקום לתחילה. השני גם התחיל עם כמה כח שיש לו, והאמין וקיווה לטוב, אבל כשהוא רואה שלא הולך – הוא מתייאש. לא צריך לומר עליו 'קדיש' – הבחור התייאש ואולי יתאושש (לשון נופל על לשון) ויעשה משהו אחר בחיים. בכל זאת, גם היאוש הוא סוג של מות.

החייאה הדדית בנישואין

אמרנו ששני המשיחים הם כמו איש ואשה. אם כן, זו כבר הדרכה לחיי הנישואין: תפקיד האשה להתפלל על הבעל שלא יתמוטט – יש לה כח להתפלל שיחזיק מעמד, שיצליח, היא יכולה להחיות אותו. תפקיד הבעל הוא "ושמח את אשתו"^{מב} – עליו לדאוג שהאשה לא תפול ברוחה. לאשה יש נטיה טבעית לעצבות – או שנבראה כך, או שה' העניק' לה אל העצבון בעקבות חטא חוה, בו נתקללה "בעצב תלדי בנים"^{מג} – ועל

זהו משהו מובן וגם מאד אקטואלי היום: אם אני, לדוגמה, מתייאש מכך שיכולה לקום כאן מדינה מתוקנת על פי תורה – מה עשיתי ביאוש שלי? אני מוסיף חיות לשקר, כי אני מתייאש מלתקן אותו. אני כח, יש לי נשמה, ואם אני מתייאש מלתקן את המציאות המקולקלת אני בעצם מניק ונותן לה חיות להתקיים כפי שהיא. כנגד היאוש הזה התמרד בר כוכבא בבטחון מופרז. מי יכול לעזור למשיח בן דוד כנגד היאוש? משיח בן יוסף, אחרי שהוא קם לתחיה בתפלת משיח בן דוד – הוא צריך להוציא את משיח בן דוד מהיאוש, מהפסימיות, ולשמח אותו.

כתוב^מ שהאריז"ל עצמו הוא משיח בן יוסף. אם יש לו איזו הוראה כללית, דבר אחד, הוא לא להיות עצוב – תמיד להיות שמח, תמיד להיות אופטימי (הוא אף אמר על עצמו שמה שזכה לגילוי אליהו וגילוי רזין ורזין דרזין דאורייתא הכל היה בזכות השמחה של מצוה שלו^{מז}). זהו משיח בן יוסף שמחה את משיח בן דוד.

בין התמוטטות ליאוש

סכנת ההתמוטטות של משיח בן יוסף וסכנת הנפילה של משיח בן דוד שייכים, בנפש, לכל אחד ואחת: יש אדם שמתחיל משהו, עם הרבה הרבה

**אם אני מתייאש
מכך שיכולה
לקום כאן מדינה
מתוקנת על פי
תורה – אני
מוסיף חיות
לשקר, אם אני
מתייאש מלתקן
את המציאות
המקולקלת אני
בעצם מניק ונותן
לה חיות להתקיים
כפי שהיא**

מב דברים כ, ה.
מג שם ג, טז.

מ הקדמת עמק המלך ושם בשי"ד פקי"ב.
מא הקדמת ספר חרדים. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך
ד"ה "יוספו ענוים", וש"נ.

האיש לומר לא לעצבות, לא ליאוש ח"ו, לשמח אותה.

הבטחון דקדושה בא דווקא עם הנישואין – "בטח בה לב בעלה"¹⁰⁷. לפני הנישואין אין בטחון אלא רק אמונה. כל אחת מאמינה כאן שבבוא הזמן, בעתו ובזמנו, ה' יזמן את בן הזוג האמתי – את הבעשערט – ויקימו יחד בית נאמן בישראל, באהבה ואחווה שלום

ורעות, עם הרבה ילדים. זה עדיין בגדר אמונה, והבטחון בא עם הנישואין. בעיקר האשה נותנת לבעל את הבטחון. בתפלת האשה – שהיא בעצם האמונה שלה, היא מאמינה בבעל – היא נותנת בו בטחון, "בטח בה לב בעלה" והופכת אותו למשיח בן יוסף המתוקן.

קעת מסבירים שבשביל בטחון צריך זיווג של האיש והאשה. אפשר לראות זאת אפילו במספרים: אחד הרמזים הכי פשוטים (בכל המאמר) הוא שאמונה ובטחון הם א-ב, אמונה-בטחון. בפשט א-ב הם 1-2. כל זמן שאתה אחד, רווק, מספר לא זוגי – העבודה היא אמונה. אבל כשיש שנים –

יש בטחון, כי בטחון הוא לשון דבקות, כמו שכתוב "ודבק באשתו"¹⁰⁸. זהו ווארט מאד חשוב ויפה.

שני "ישמח"

כאשר משיח בן יוסף מחיה-משמח את משיח בן דוד ואז הוא: בבחינת "ישמח ישראל בעושיו"¹⁰⁹ תמיד וד"ל.

יש שני פסוקים מקבילים (אותם אומרים כל בקר): "ישמח הוי' במעשיו"¹¹⁰ ו"ישמח ישראל בעושיו". "ישמח הוי' במעשיו" הוא מלמעלה למטה, מה' לעולם – "יהי כבוד הוי' לעולם ישמח הוי' במעשיו" – ו"ישמח ישראל בעושיו" (בה' שעשה ועושה אותו) הוא מלמטה למעלה (המשך הפסוק הוא "בני ציון יגילו במלכם" – כדאי לראות את הפירושים ולהבין את ההבדל בין "ישראל" ל"בני ציון", בין "ישמח" ל"גילו" ובין "עושיו" ל"מלכם").

כוונה פשוטה שאפשר לכוון כל בקר: ב"יהי כבוד הוי' לעולם ישמח הוי' במעשיו" אני חושב להחיות את משיח בן יוסף וב"ישמח ישראל בעושיו" (פסוק שני, גם בסדר האמירה בתפלה) אני מתכוון להחיות-לשמח את משיח בן דוד. משיח בן יוסף יורד (בסוד "חות דרגא ונסבי איתתא"¹¹¹) ומשיח בן דוד עולה (בסוד כלה לשון כלות הנפש¹¹²) – אבל כל אחד מחיה את השני, זה הווארט כאן.

כוונה פשוטה
שאפשר לכוון כל
בקר: ב"יהי כבוד
הוי' לעולם ישמח
הוי' במעשיו" אני
חושב להחיות את
משיח בן יוסף
וב"ישמח ישראל
בעושיו" (פסוק
שני, גם בסדר
האמירה בתפלה)
אני מתכוון
להחיות-לשמח
את משיח בן דוד

מו תהלים קמט, ב.
מז שם קד, לא.
מח ע"פ יבמות סג, א.
מט ראה לקו"ת שה"ש בתחלתו.

מד משלי לא, יא.
מה בראשית ב, כד.

"ידו אחזת בעקב עשו" – ה-יוד של יעקב, י הבטול-החכמה, המבררת את עשו ("כלם בחכמה אתברירו"³³). אם כן, רמוז כאן הבידור שישראל – משיח בן דוד – עושה מלמטה למעלה, גומר את הבידור של "הידים ידי עשו", ואז "בני ציון יגילו במלכם".

נב הובא בתניא אגה"ק כא בשם הזוהר (ראה טעמי המצוות למהרח"ו פרשת עקב).

עוד רמז: את המלה "בעשיו" – כמו הכתיב בתנ"ך – אפשר לקרוא בעשיו. כדברי הרב³⁴ שעשו מוכן לתיקון והבעיה היא רק בנו, שאיננו נגשים לברר ולתקן את עשו – העשיה, כח "הידים ידי עשו"³⁵. עשו בתורה הוא בלי י, אבל כאן יש י – עשיו. מהי ה-י?

נ שיחת פרשת ויצא, ט' כסלו תשנ"ב (תורת מנחם התוועדויות עמ' 354).
נא בראשית כז, כב.

בקיזור – תובנות ונקודות 'עבודה':

- רבי עקיבא – הסמכות התורנית התומכת במרד – הוא-הוא שרש משיח בן יוסף, ובר-כוזיבא הוא רק הזרוע המבצעת שלו.
- משיח בן יוסף הוא הכח לברר בירורים מעשו.
- כשם שנפרעים מן המסובב כך נפרעים מן הסבה – גם יוסף נענש על מכירתו.
- עד ביאת משיח, כל העלאת מ"נ היא בכח עשרת הרוגי מלכות וכל המשכת מ"ד היא בכח מורנו הבעל שם טוב.
- יכול להיות אדם משכיל, שלם וכשר שנכשל במשימתו והופך למשיח שקר.
- כל התופעות המשיחיות בהיסטוריה – כולל הופעות משיחי השקר המקולקלים ביותר – הן חלק מתכנית אלקית הסוללת דרך למשיח-אמת, משיח בן דוד.
- משיח-שקר יהודי המטעה יהודים הוא פגם-כשלון המוחין (עולם הבריאה), משיח-שקר יהודי המטעה גוים (אותו האיש הנוצרי) הוא פגם המדות (עולם היצירה) ומשיח-שקר גוי המטעה גוים (הישמעאלי) הוא פגם המעשים (עולם העשיה).
- משיח בן יוסף נמצא בסכנת התמוטטות-מיתה ומשיח בן דוד מחיה אותו בתפלתו.
- משיח בן דוד נמצא בסכנת עצבות ויאוש ומשיח בן יוסף (שקם לתחיה) מסוגל לשמחו ולעודדו.
- היאוש מניק חיות לעלמא דשקרא – יאוש מתיקון מחיה ומקיים את המצב המקולקל.
- הרווק החי לבד (א) זוכה רק לאמונה – בשביל בטחון צריכים שנים (ב).
- על האשה להתפלל שבעלה היומרי לא יתמוטט, על האיש לשמח את אשתו ולהצילה מעצבות ויאוש.
- בכל בקר אנחנו מחיים את משיח בן יוסף בתפלת "ישמח הוי' במעשיו" ואת משיח בן דוד בתפלת "ישמח ישראל בעשיו".

"וידבר אלהים... אני הוי"

אור החיים וארא

שלחתיני השיב ואמר אליו 'אני הוי' פירוש רחמן אני... והקדמתי לשולחך קודם הגעת הקץ, להקל מעל ישראל הצרה של הגלות".

בינה: ה' בישר למשה על המכות שתהיינה באופן של "נגוף" למצרים [מדת הדין, שם אלקים] 'ורפוא' לישראל [מדת הרחמים, שם הוי]"¹ – הדין מצד חיצוניות הבינה ("מינה דינין מתערין")² והרחמים מצד פנימיות הבינה (בה נמתקים הדינים בשרשם), שרש נשמות ישראל (הבינה כרוכה בדעת – "אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת"³ – המחוללת את עצם ההבדלה, "אם אין דעת הבדלה מנין")⁴. לכן הדוגמה בפרט היא ממכת חשך – בה "לכל בני ישראל היה אור במושבתם"⁵ – בסוד "במחשכים הושיבני"⁶ שהוא "תלמודה של בבל"⁷, מוחין דאמא.

הוד: ה' הודיע למשה כי בשל חטאי המצרים גם מדת הרחמים ("אני הוי") הפכה עבורם למדת הדין ("וידבר אלהים"), "כי הרשעים מהפכים מדת הרחמים למדת הדין"⁸ – "הודי נהפך עלי למשחית"⁹.

נצח: לאידך, עבור ישראל גם מדת הדין נעשתה מדת רחמים, שהרי "נצח ישראל לא

על פתיחת הפרשה, "וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני הוי"¹⁰, שואל האוה"ח מה דבר אלקים אל משה ומה טעם הודעתו "אני הוי" לאחר שכבר נגלה אליו בשמו בפרשה הקודמת. הוא משיב בעשרה תירוצים – שברובם מודגש ההבדל בין השמות אלקים והוי, מדת הדין ומדת הרחמים – אותם ניתן לכוון כנגד הספירות:

גבורה-יראה: בשל גילוי "פנים צוחקות, פנים שמחות" של שם הוי 'הרשה לעצמו' משה לדבר "לפני א-ל נורא ואיום דברים שאינם מהמוסר" (בטענת "למה הרעתה וגו'"), ולכן ה' מראה לו "פנים של מורא" של שם אלקים, לומר לו ש"במקום גילה [אני הוי]" שם תהא רעדה [וידבר אלהים]¹¹, לבל "יסיר מסוה הפחד וידבר בלא מורא מלכות שמים".

חסד: כנגד טענת "למה הרעתה" דבר ה' עמו משפט ("וידבר אלהים") בטענה הנשמעת – "אני הוי" ומדתי מדת החסד והרחמים וטוב אני לכל", כאשר מפי ה' יוצא טוב בלבד ורק האדם הוא שמרע לעצמו.

תפארת-רחמים: כנגד טענת "למה הרעתה", "שדיבר לפני אלהיו בלא דרך כבוד", דבר ה' קשות עם משה ("והעלים הכתוב הדברים לצד כבודו של משה") או שאמר לו "שיעמידנו במשפט על זה בעת משפט" (שני המושגים שייכים לתפארת-רחמים: "לכבוד ולתפארת"¹² ו"משפט רחמי"¹³), "וכנגד 'למה

נערך מרשימת הרב ע"י איחיל גלעדי. אור לכ"ב טבת תש"פ.

א שמות ה, כב.

ב ברכות ל, ב.

ג שמות כח, ב; שם, מ.

ד הקדמת תקו"ז ("פתח אליהו").

ה זהר ח"ב לו, א.

ו ראה זהר ח"א קנא, א; ע"ח שי"ג (אריך אנפין) פ"ח; שם שי"ד (אוי"א) פ"ב ל.

ז אבות פ"ג מ"ז.

ח ע"פ ירושלמי ברכות פ"ה ה"ב.

ט שמות י, כג.

י איכה ג, ו.

יא סנהדרין כד, א.

יב ראה רש"י על בראשית ח, א.

יג דניאל י, ח.

"דינא דמלכותא"^כ ראוי לדון אותך ("וידבר אלהים") אני נוהג אליך דווקא ("אליו") במדת הרחמים ("אני הוי"), בשל היותך "צדיק יסוד עולם"^{כז}, ענו המעביר על מדותיו וראוי לנשיאת עון, כדרשת חז"ל על "נשא עון ועבר על פשע לשארית נחלתו"^{כח}, "למי נושא עון? לעובר על פשע... לשארית נחלתו... למי שמישים עצמו כשירים"^{כט}. הענו בפרט הוא סוד עטרת היסוד (שרש המלכות) של הצדיק, מכחו מתקיים "צדיקים יירשו ארץ"^ל ו"עניים ירשו ארץ"^{לא} (בירושת הארץ-המלכות, "שארית נחלתו").

דעת-יחוד: "רמו ה' סוד הוי' הוא האלהים... וזה הוא גילוי יחוד ה'" המתגלה למשה "עבדו נביאו נאמן ביתו" (שהוא הדעת של כל ישראל^{לב}). הדעת מחברת בין הכתר ("כתר עליון איהו כתר מלכות"^{לד}) והמלכות (עלמא דאתגליא, מקום כל גילוי^{לה}) ומביאה את יחוד ה' לגילוי בעולם, "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד [הוי'] ושמו [אלהים] אחד"^{לו}.

ורמו לסיום: "וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני הוי'" עולה 1075, השווה לפסוק שלם אחד בתהלים – "כי עמך הסליחה [מצד שם הוי'] למען תורא [מצד שם אלקים]"^{לז}.

כ ב"ק קיג, א.
 כא משלי י, כה.
 כב מיכה ז, יח.
 כג ר"ה יז, ב.
 כד תהלים לז, כט.
 כה שם שם, יא.
 כו תניא פמ"ב.
 כז הקדמת תקי"ז יז, א ("פתח אליהו").
 כח היחוד – "הוי' הוא האלהים" (124) ועוד **מלכות** (ד"פ 124) עולה **כתר**.
 כט זכריה יד, ט.
 ל תהלים קל, ד.

ישקר ולא ינחם"^{לח} מהטבתו להם. שני הפירושים מחזקים את ידי משה בשליחות – ללכת לשליחותו בבטחון מוחלט (בטחון הוא תכונת הנפש של הנצח וההוד^ל וההליכה היא בהופעתך בגוף בשתי הרגלים).
כתר: ה' ענה לטענת משה כי אכן ידון את פרעה וישלם לו ("וידבר אלהים"), אך אינו ממחר לעשות זאת משום ש"אני הוי'", ושם זה יש בו... "ג מדות הרחמים [ששרשן בכתר], ואחת מהם הוא ארך אפים [פירצוף אריך אנפין שבכתר], שאינו ממחר לפרוע לרשעים בפועל כפיהם".

חכמה: "וידבר אלהים", מדת דין זה באה כנגד השליח, שהוא משה, שדיבר לפני ה' שלא כדרך המוסר, אבל כנגד המשתלח אליהם, שהם ישראל, ויאמר אליו אני הוי".
 מדת משה היא החכמה-הבטול, כאשר עבור ישראל מתגלה "הוי' בחכמה"^{לז} כראשית קו הימין, אך משה בפנימיותו חש בגבורה דעתיק המלוּבשת בחכמה^ל (סוד אחורי שם אלקים במילוי ההין – **אלף אלף למד אלף למד הה אלף למד הה יוד אלף למד הה יוד מס** – העולה **יראת שמים**^{לא}).

יסוד-מלכות (הנכללים ב"היכל לבנת הספיר"^{לב}): ה' אומר למשה – על אף שמצד

יד שמואל א טו, כט.
 טו נצח והוד הן "כליות יועצות" (ראה תקי"ז תקון מח (פה), א); תניא, אגה"ק טו), שנקראות בתנ"ך "בטחות" (תהלים נא, ח; איוב לח, לו), לשון בטחון. ראה סוד ה' ליראיו ש"א פ"י (ומבואר בשיעורים בסוד ה' ח"ג), ובכ"מ.
 טז משלי ג, יט.
 יז ראה לקי"ת שלח מו, ג (ובכ"מ). ע"פ פירוש הרמ"ז על זהר ח"ג ריג, א.
 יח ראה חסדי דוד פקי"ח; חסדי דוד הנאמנים ח"ט עמ"י 117 ואילך.
 יט זהר ח"א מא, א (ואילך); ח"ב רמה, א (ואילך); ע"ח שער מו (כסא הכבוד) פ"ג.

גאולה בארבעה יסודות שפת אמת וארא

כאשר "אהבה זוטא" (שבז"א, ו שבשם) עולה למקורה ב"אהבה רבה" (שבאמא, ה עילאה) והרוח ("רוח אלהים מרחפת על פני המים", "רוחו של משיח"^א) נמשכת בתורה (תפארת, ו שבשם, כנגד רוח בנרנח"י).

ממשיך השפ"א שארבעת לשונות הגאולה (כנגד י-ה-ו-ה מלמטה למעלה) מכוונות כנגד הגאולות מארבע גלויות-מלכויות (כנגד י-ה-ו-ה), כאשר גלותנו האחרונה – גלות אדום – היא גלות העפר והגאולה ממנה היא תיקון העפר. תיקון העפר הוא בעשית מצוות, כנ"ל, לכן דווקא אצלנו^ב "המעשה הוא העיקר"^ג – תיקון עשו על ידי העשיה דקדושה. בלשונות הגאולה, העיקר אצלנו הוא "והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים"^ד – לצאת מהנכונות לסבול את צער הגלות (כפירוש הרבי ר' בונים מפשיסחא^ה, שהשפ"א הוא ענף מה'חדר' שלו), להתנער מהעצלות והעצבות של העפר הגשמי דקליפה ולעלות לעפר הרוחני דקדושה, שפלות אמת המעוררת שאיפה ודחף לפעולה^ו. תיקון זה הוא-הוא סוד העליה בזמננו לארץ ישראל (כמודגש בספרי החסידות של העולים לארץ, "פרי הארץ" ו"בת עין") – "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו"^ז.

השפ"א מסביר כי "אין צור כאלהינו"^ח – "אין צייר כאלהינו", "שצר צורה בתוך צורה"^ט – צר הנשמה, בה יש ארבעה יסודות רוחניים (הרמוזים בזהר^י בפסוק התחיה "מארבע רוחות בואי הרוח"^{יא}), בתוך גוף המורכב מארבעה יסודות גשמיים, אש-רוח-מים-עפר. ארבעת לשונות הגאולה של מצרים מתייחסים לגאולת הנפש מהגלות ביסודות הגשמיים והמשכת יסודות הגוף אחרי יסודות הנפש כדי ליחד כדבעי גוף ונשמה, "צורה בתוך צורה" (גוף-נשמה משלימים ל-כב ברבוע, כמנין גלות-גאולה וכו')^{יב}.

היסודות בנפש ובגוף מכוונים כנגד אותיות שם הוי' ב"ה, ויחודם על ידי עבודת ה' ביראה (אש) ואהבה (מים), כנגד י-ה (הנסתרת להוי' אלהינו^{יג}), ועיסוק בתורה (רוח) ומצוות (עפר), כנגד ו-ה ("והנגלת לנו ולבנינו", "תורה מן השמים" ומצוות לרשת את הארץ)^{יד}. יש כאן חידוש בשינוי סדר היסודות מסדר ארמ"ע הרגיל – העלאת המים (אהבה) מעל הרוח (תורה),

נערך מרשימת הרבע"י איתאל גלעדי. אור לכ"ב טבת תש"פ.
א תרס"ד.

ב שמואל-א ב, ב. "אין צור כאלהינו" רומז לצור החלמיש בו טמון יסוד האש, היסוד העליון (סוד "הוי' אלהיך אש אכלה הוא") הכולל את כל היסודות (שכנגד אותיות שם הוי' ב"ה).

ג ברכות י, א.

ד זהר ח"ב יג, ב.

ה יחזקאל לז, ט.

ו יחסית, אש-רוח-מים-עפר הם אלקות-רוחניות-גשמיות-חומריות (ראה שיעור גברים פרשת תולדות ש"ז), כך שבהם גופא יש לייחד את הרוחניות, אש-רוח מהם נוצרו גופות המלאכים (תהלים קד, ד), עם הגשמיות, מים-עפר מהם נתגבלו גופות צבא הארץ.

ז וראה גם שפ"א שמות תרס"ד וביאורו ב"ואביטה" שמות.

ח דברים כט, כח.

ט ראה זהר ח"ג קכג, ב (ובכ"ד) ובהקדמת התניא.

י בראשית א, ב.

יא יל"ש רמז ד (עפ"י בראשית רבה ב, ד).

יב ראה תניא אגה"ק ט.

יג עפ"י אבות פ"א מי"ז.

יד שמות ו, ו.

טו שיוח שרפי קדש ח"ג אות תפא (הובא בקול מבשר עה"פ).

טז וראה באורך במאמר "כשל כח הסבל" במלכות ישראל ח"ב.

יז תהלים קב, יד.

התגלות שם הוי'

מעין גנים – נקודה חסידית' בפרשת וארא

"אל שדי" – התפשטות והגבלה

על שם ש-די מסבירים חז"ל שהוא נוטריקון "שאמר לעולמו די"³: בראשית הבריאה העולם היה "מרחיב והולך" ללא גבול (דומה למושג של 'התפשטות היקום') עד שה' אמר לו 'די'. כלומר, כל דבר בעולם הוא סופי ומוגבל, גם בממדי המקום והזמן וגם בתודעה שלנו, ומה שיוצר את ההגבלה הזו הוא שם ש-די, "שאמר לעולמו די".

לעומתו א-ל הוא שם של התפשטות. א-ל מתחלף במלת היחס אָל (כפי שדורשים חז"ל⁴) שפירושה תנועה-הצבעה לכיוון מסוים. בעולם של שלשה ממדי המקום יש ששה כיוונים (ארבע רוחות, מעלה ומטה), כרמוז בכך ש-מקום עולה ופעמים אל (ההופעה הראשונה של אָל בתורה היא בפסוק "אל מקום אחד"). אם כן, "א-ל ש-די" הוא צירוף שני השמות יחד, כאשר שם א-ל הוא התפשטות – ה' מתפשט ומתגלה בששת הכיוונים – ושם ש-די מגביל את ההתפשטות. זו כוונת שני השמות המגלים איך ה' בורא ומופיע בבריאה-בטבע.

שני שמות הוי' – התגלות על-טבעית ונשיאת הפכים

שתי המדרגות של שם הוי' הן כבר מעל הטבע. שם הוי' הנמוך הוא ההתגלות העל-טבעית, הגילוי שה' בבחירתו עושה נסים

ב לפי חגיגה יב, א.

ג ראה דברים רבה ה, לה "מהו 'ושמעו אל ישראל אביכם' אמר להן אל ישראל אביכם הוא" ופירש מהרז"ו שהדרשה היא חילוף אל אָל. וראה זוהר פנחס רטו, בעה"פ "אני אדרוש אל אל".

"וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יֶזְעָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי וְשֵׁמִי הוּא' לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם... לְכֹן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי הוּי"⁵. ה' אומר למשה רבינו שהוא נודע לאבות בשני שמות, שם א-ל ושם ש-די, אבל לא בשמו המיוחד, שם הוי'. שואלים המפרשים, הרי הרבה פעמים מופיע שם הוי' בסיפורי האבות! רש"י מפרש שגילוי שם הוי' הוא כאשר ה' מקיים את הבטחתו, "נאמן לאמת דברי". לאבות ה' הבטיח ועדיין לא קיים, הודיע את שמו לאבות אבל לא נודע להם בשמו, ורק ביציאת מצרים יקיים-יאמת את הבטחתו ואז יודע בשמו, "כשהקב"ה מאמן את דבריו... מודיע ששמו ה'". אכן, בחסידות מבואר שיש שתי דרגות של שם הוי' – שם הוי' עליון (הוי' דלעילא), ובו ה' לא נודע לאבות, ושם הוי' נמוך יותר (הוי' דלתתא), שבו ה' נודע לאבות.

מכאן שיש שתי דרגות של שם הוי' ודרגה נוספת של "אל שדי", אך כיון שכל אחד מהשמות "אל" ו"שדי" יכול לעמוד גם בפני עצמו נמצא שיש ארבע דרגות של שם ה', שהן ארבע דרגות של התגלות (שם בכלל פירושו גילוי): המדרגה הגבוהה ביותר, המוחלטת, היא הדרגה העליונה של שם הוי' שהתגלתה למשה ובני ישראל ביציאת מצרים, ומעולם לא התגלתה קודם; תחתיה יש דרגה שניה של שם הוי', הוי' דלתתא, שהתגלתה עוד קודם לכן לאבות; למטה מזה, דרגת א-ל; ולמטה מזה דרגת ש-די, כפי שיתבאר.

נערך ע"י יוסף פלאי מהקלטת שידור תשע"א באנגלית.

הכוללת את המקום ואת הזמן. וכן במושגי המדע היום, מודעות בתוך העולם (לפי מכניקת הקוואנטים) וממדי המרחב-זמן.]

משולשי ארבעת השמות

לארבע הדרגות האלה יש רמזים יפים בגימטריא (בדרכם של חכמים שנקראו סופרים על שם שסופרים אותיות שבתורה). נתחיל מהסוף: שם **ש-די**, עולה 314. משמעות השם היא שדברים מתפשטים-מתפתחים עד נקודה בה אומרים 'די', ובתרגום לחכמת המספרים הכוונה לספור עד שמפסיקים כאשר מגיעים ל-314. כלומר, לחשב את ה'משולש' של 314, 1 ועוד 2 וכן הלאה עד 314 (נוסחת המשולש היא $n(n+1)/2$ פלוס 1 חלקי 2 – 314 כפול 315 חלקי 2), והתוצאה היא 49455. מספר זה הוא כפולה של 45, **אדם-מה** (אחד המילויים העיקריים של שם הוי'), 45 פעמים 1099, כאשר 1099 = **נפש רוח נשמה חיה יחידה**, חמש דרגות הנשמה שבאדם, שעולה "**ברכי נפשי את הוי'**" (כמבואר בגמרא¹ שדוד המלך אמר חמש פעמים "ברכי נפשי את הוי'" כנגד חמשה דברים בהם דומה הנשמה לה, המכוונים בפנימיות כנגד נפש-רוח-נשמה-חיה-יחידה²);

נמשיך ונחשב את המשולש של שם **א-ל** העולה **מלכות**, המלכות מהווה את המציאות וממד **המקום** (1 פעמים **אל**);

המשולש של הוי' הוא 351, וכיון שיש שני שמות הוי' הרי לנו שני משולשים – צורת 'יהלם' (משולש על גבי משולש) – שעולים יחד **שבת**. שני שמות הוי' מכוונים כנגד שני הממדים שיש בשבת, ליל שבת ויום השבת. כלומר, ששת ימי המעשה מכוונים כנגד שמות

השוכרים את הטבע. לא "אל שדי" הנסתר בתוך הטבע, אלא הוי' שמעל הטבע. במלים אחרות, שמות א-ל ו-ש-די שייכים לאור הממלא כל עלמין, ושם הוי' מגלה את האור הסובב כל עלמין.

אך ביציאת מצרים מתגלה דרגה עוד יותר גבוהה, גם מעל שם הוי' שמעל הטבע, וזהו שם הוי' דלעילא הרומז לעצמות ה'. כלומר, גם בהגדרה של 'מעל הטבע', או אור הסובב, יש סוף-סוף הגבלה מסוימת מעצם ההגדרה (זה ולא זה). מוסבר בקבלה ובחסידות שעל עצמות ה' אי אפשר לומר שום דבר, בדומה לדברי הרמב"ם שאי אפשר להגדיר-לתפוס את ה' בשום צורה חיובית אלא בהשגת השלילה בלבד (תארים שוללים). אי אפשר לומר שה' הוא על-טבעי, הוא מעל הטבע ובתוך הטבע כאחד, עצמות ה' שמעל הממלא ומעל הסובב, בנשיאת הפכים. כאמור, רש"י מפרש ששם הוי' שלא נגלה לאבות הוא "מדת אמתית שלי", קיום ההבטחה: שם הוי' העליון הוא האמת של ה'.

אם כן, יש ארבע מדרגות: התגלות האמת של ה', שם הוי' העליון, שלמעלה מסובב וממלא; תחתיה שם הוי' שהוא התגלות ה' שמעל הטבע, סובב כל עלמין; ומתחת שני השמות א-ל ו-ש-די, התפשטות והגבלת הטבע. גם אצל האבות היו גילויים גדולים של נסי ה' – גילויי השגחה פרטית – אבל האמת של שם הוי' מתגלה רק ביציאת מצרים כאשר ה' מקיים את הבטחתו לבנים. ובמושגי הקבלה: שם א-ל הוא סוד הקו של אור אין סוף ממלא כל עלמין, החודר לתוך החלל ומקום פנוי שנוצר על ידי הצמצום הראשון; שם ש-די הוא סוד עולמות א"ק אבי"ע שכולם מוגדרים ומוגבלים.

[אפשר לצמצם את ארבע המדרגות לשתיים, בלשון החקירה: מחשבה והתפשטות המחשבה האלוקית בסוד שם הוי' וההתפשטות

¹ ד ברכות י, א.

² ה כמבואר בספר אשא עיני עמ' קכ.

הוא בהכנה לשבת הנעשית ביום הששי, ב"לחם משנה" שהוא בחינת ש-די, די מזון לשני ימים. יעקב אבינו קבע תחום שבת, וכן במן נאמר "שבו איש תחתיו"^ט שממנו נלמד תחום שבת – הכל שייך למעלי שבתא ולשם ש-די ששועזר את התפשטות ההליכה "אם תשיב משבת רגלך".

נחזור לחשבונות: המספר השלם, סכום ארבעת המשולשים, הוא 50653 שעולה 37 בחזקת 3 (נפח קוביה של 37). $37 = \text{יחידה}$, הדרגה העליונה של הנשמה (מחמש הדרגות שהוזכרו לעיל). היחידה מתקשרת לאמת ה' נושאת ההפכים, והכפל המשולש הוא פעולה של חזקה, "והחוט המשולש לא במהרה ינתק". ובעבודה שלנו, היחידה מתבטאת במסירות נפש, בטול מוחלט והתקשרות מוחלטת לה'. ה' הוא יחיד ונקודת ההתקשרות שלנו אליו נקראת יחידה. **יחידה** עולה גם **הבל**, וכדי לצאת ממצרים "אדמת בני חם"^י צריך את החום הקדוש שהוא **הבל להב הלב** (רמז ל-37 בשלישית כנ"ל)^י.

הפעולה השלמה של יציאת מצרים היא גילוי היחידה בהתקשרות לעצמות ה', וכשנסיים זאת יגיע משיח צדקנו במהרה בימינו. ולסיכום:

"א-ל ש-די", עולם הטבע; כאשר נכנסים לשבת מתגלה שם הוי' התחתון, עליה מהטבע אל מעל הטבע; ביום שבת מתגלה שם הוי' העליון, אמת ה' הנושאת-הפכים, למעלה מהטבעי והעל-טבעי. חז"ל אומרים "אלמלי משמרים ישראל שתי שבתות כהלכתן, מיד נגאליים", ומבואר^ז שלא מדובר בשתי שבתות נפרדות אלא בשתי שבתות בתוך שבת אחת, ליל שבת ויום שבת, שני שמות הוי'.

בהמשך לזה: שם א-ל הוא שם החסד, "חסד א-ל כל היום"^ח, וממילא הוא כנגד היום הראשון בשבוע, ושם ש-די הוא שם היסוד, כנגד יום ששי בשבוע, היינו התפשטות ימי המעשה בשה קצוות החל מהאור של היום הראשון המתפשט והולך עד שמגיע ל'די' של היום הששי, כאשר היום הששי מכין לשבת (ו'מי שטרר בערב שבת יאכל בשבת" כהשפעת היסוד למלכות. והנה, כיון ש"שמי הוי' לא נודעתי להם", ממילא גם עיקר סוד השבת לא נגלה לאבות אלא רק לישראל היוצאים ממצרים בעשרת הדברות ("זכר ליציאת מצרים" של השבת שחוזר ומגלה את "זכר למעשה בראשית"), ומה שנגלה לאבות היה בחינת 'מעלי שבתא', ערב שבת (גם בפרשת המן שלפני מתן תורה, עיקר הגילוי

שם	ביאור	משולש השם	סך המשולשים
הוי' דלעילא	נושא הפכים	שבת	50653 = יחידה
הוי' דלתתא	מעל הטבע	מלכות	
אל	התפשטות	אדם פעמים נפש-רוח- נשמה-חיה-יחידה	פעמים יחידה
שדי	הגבלה		פעמים יחידה

ט שמות טז, כט. עירובין נא, א. והתבאר באריכות בטעם מצוה פרשת וישלח.

י ישעיה נח, יג. עירובין נב, ב.

יא ברכת אמת ואמונה.

יב "ורוח אלהים מרחפת על פני המים" = 37 ברבוע, "זה רוחו של מלך המשיח". ויש לומר ש-37 בשלישית היינו דרגה גבוהה יותר במשיח, "ונחה עליו רוח הוי'".

ו שבת קיח, ב.

ז לקו"ת פרשת בהר מא, א.

ח תהלים נב, ג.

המהפכה השלישית תלמוד תורה לנשים

בשנים האחרונות, הרב מלמד על ארבע 'מהפכות' גדולות בהלכות תלמוד תורה: כתיבת התורה שבעל פה, נטילת שכר על לימוד תורה, לימוד תורה לנשים ולימוד תורה לאומות העולם, כאשר היום אנו נמצאים בעיצומה של המהפכה השלישית ובראשיתה של המהפכה הרביעית

תקציר המהפכה

חכמות וצדיקות, כנגד החכמה, י שבשם. זו אשה בבחינת איש בסוד "איש ואיש ילד בה"¹. ברוב הדורות לימוד הבנות לא נעשה באופן מסודר כלימוד הבנים, אע"פ שתמיד היו בישראל נשים חשובות וחכמות. אבל בדורות האחרונים הוסכם שיש לעשות מהפכה וללמד את הבנות תורה בצורה מסודרת. המהפכה מוסברת בגדרי ההלכה אבל היא מיוסדת גם על העקרון של "עת לעשות לה' הפרו תורתך"², ואף לימוד שהיה בעבר בלתי-רצוי נחשב היום למצוה. בפנימיות, המהפכה קשורה לעליית מעמדה של האשה, כמבואר בקבלה וחסידות.

פתיחה: מתן תורה לכולם

התורה והמצוות ניתנו לכל ישראל, גברים ונשים כאחד. אדרבה, חז"ל מדגישים את מעלת הנשים בקבלת התורה "הנשים קבלו את התורה תחלה שנאמר 'כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים ואחרי כן ותגד לבני ישראל אלו האנשים"³. ובמכילתא "כה תאמר לבית יעקב, בלשון רכה אמור ראשי דברים לנשים", ופירש הרב⁴ ש"ראשי דברים" היינו "כללי התורה, שמהם מסתעפים כל פרטי התורה", ולכן "שייכות הנה

מעיקר הדין, נשים פטורות ממצות תלמוד תורה, הן ללמוד והן ללמד. יתירה מזו, נאמר במשנה ונפסק להלכה "כל המלמד את בתו תורה כאילו לימדה תפלות"⁵ (ובהמשך יתבאר פירוש 'תפלות'). אלא שיש הרבה 'פרצות' באיסור הזה, ובעיקר: א. לימוד תורה שבכתב לא נחשב תפלות. ב. נשים יכולות וצריכות ללמוד את המצוות הנוהגות בהן (הן בהלכות המעשיות והן ב'חובות הלבבות' וידיעת ה', וזה הרבה מאד!). ג. האשה עצמה שחפצה בכך יכולה ללמוד. ד. ניתן ללמד נשים הידועות בחכמתן וצדיקותן.

[נכון ארבעה עניינים אלו כנגד שם הוי"ב⁶: לימוד הלכה למעשה כנגד המלכות, ה תתאה. שייך בעיקר למצוות המסורות לנשים, חלה נדה והדלקת הנר (ר"ת חנה כנודע), והאשה עצמה היא המלכות; לימוד תורה שבכתב כנגד תפארת-ז"⁷, ו שבשם (במקומות רבים בקבלה ובחסידות תורה שבכתב בתפארת⁸); הלימוד במה שהאשה חפצה, כנגד בינה, ה עילאה. זהו האופי הפנימי של האשה, "בינה יתרה", וכן סוד הבחירה החופשית מצד הבינה, "הרשות נתונה"; נשים

ד תהלים פז, ה. ראה תורה אור לז, ג ואילך.
ה תהלים קיט, קכו. משנה ברכות פ"ט מ"ה. גמרא ברכות סג, א.
ו תנחומא מצורע ט. וראה שמות רבה כח, ב. פרקי דרבי אליעזר פ"מ.
ז לקוטי שיחות חל"א פרשת יתרו שיחה א.

נערך בידי יוסף פלאי, לע"נ האשה החשובה דבורה מינדל רז"ה ע"ה אשר למדה אצל שרה שנירר ע"ה והלכה בדרכה.
א משנה סוטה פ"ג מ"ד. בגמרא סוטה כ, א.
ב ראה למשל תניא אגה"ק כו.
ג כפי שהתבאר לאחרונה מהתוועדות 'זאת חנוכה' שנדפסה בואביטה פרשת ויגש.

תורה, אהרן עסק בשלום בית ומרים (היא פועה במעשה, אבל נתנית התורה ומצוותיה, הרי כל התורה ומצוותיה [גם מצוות עשה שהזמן גרמן] ניתנו גם לנשים, וזה שאינן חייבות בעשייתן אינו ממעט כלל בהנתינה והקבלה". ועוד, זמן מתן התורה ("ליום השלישי") נקבע כדי שהנשים תהיינה טהורות לקבלת התורה!¹

וכן מודגש בברית בערבות מואב "אתם נצבים היום... טפכם נשיכם...".² ובמצות הקהל נאמר "הקהל את העם האנשים והנשים והטף... למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את הוי' אלהיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת" (ולקמן יתבאר לגבי הקהל שנים באות "לשמוע").

אשה פטורה ממצות תלמוד תורה

מצות תלמוד תורה היא כפולה, ללמוד וללמד,³ ונשים פטורות משני החלקים (ואין להן מצד עצמן עוון בטול תורה⁴). כך מבואר בקידושין⁵ שהאב אינו חייב ללמד את בתו תורה וכן אשה פטורה מללמד את בנה וכן פטורה מללמד את עצמה. הדבר נלמד ממה שנאמר "ולמדתם אותם את בניכם"⁶, ודרשו "ולא בנותיכם" (וכיון שאחרים פטורים ללמדה גם היא פטורה ללמד את עצמה, וכיון שפטורה מללמד את עצמה פטורה מללמד אחרים, כמבואר בסוגיא שם. ולהעיר שבמצות תלמוד תורה יש חילוק בין ידיעת התורה למצות הלימוד, כמו שמבאר אדה"ז⁷ בהלכות תלמוד תורה, ובפשוט נשים פטורות משני החלקים⁸).

יד סנהדרין קי, א "כל אחד ואחד קנא את אשתו ממה".
טו ראה רמב"ם תחילת הלכות תלמוד תורה.
טז שבת לג, ב.
יז כט, ב. וכן מבואר בברכות כ, ב. עירובין כז, ב. ברכות מט, א (שתורה "אינה בנשים").
יח דברים יא, יט.

יד סנהדרין קי, א "כל אחד ואחד קנא את אשתו ממה".
טו ראה רמב"ם תחילת הלכות תלמוד תורה.
טז שבת לג, ב.
יז כט, ב. וכן מבואר בברכות כ, ב. עירובין כז, ב. ברכות מט, א (שתורה "אינה בנשים").
יח דברים יא, יט.

יט כמו שברור מלשון הרמב"ם, שפתח את הלכות תלמוד תורה במה שנים פטורות, ולאחר שביאר בכל הפרק מה כוללת המצוה חזר וכתב בהלכה י"ג ששכר האשה אינו כשכר האיש "מפני שלא נצטווית". וכן בסהמ"צ מצות עשה יא. וכמו שכתב הרבי ב'רשימות' חוברת ל. וכן הוכיח בשו"ת דברי יואל

[והנה "שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכים הקב"ה עמו: הוסיף יום אחד מדעתו ופירש מן האשה ושבר את הלוחות"⁹, דהיינו שקביעת הזמן למתן תורה כדי שגם הנשים תהיינה טהורות נעשה דוקא על ידי משה (שדרש בעצמו והקב"ה הסכים), וממנו מתחילה המהפכה השלישית!¹⁰ מדתו המיוחדת של משה היא הנצח, שייך לאיש "איהו בנצח", אבל הוא דואג לספירת הווד של האשה, "איהי בהוד" (טומאת האשה וטהרתה קשורה להוד ההופך לדוה). ביציאת מצרים היו שלשה מנהיגים **משה אהרן מרים** (=יציאת מצרים), "ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים"¹¹ ובתרגום יונתן שם "משה לאלפא מסירת דינין אהרן לכפרא על עמא ומרים לאוראה לנשיא", אך אפשר לומר שמשה היה מלמד את הנשים

ח רש"י שמות יט, טו. כמבואר בגמרא שבת פו, א ואילך.
ט דברים כט, ט.
י דברים לא, יב. וראה רמב"ם הלכות חגיגה פ"ג ה"ו שהקהל הוא כעין מעמד הר סיני.
יא שבת פז, א.
יב אם נכון את ארבע המהפכות מלמטה למעלה, נמצא שהמהפכה השלישית היא כנגד בינה, "משה זכה לבינה".
יג מיכה ו, ד.

יט כמו שברור מלשון הרמב"ם, שפתח את הלכות תלמוד תורה במה שנים פטורות, ולאחר שביאר בכל הפרק מה כוללת המצוה חזר וכתב בהלכה י"ג ששכר האשה אינו כשכר האיש "מפני שלא נצטווית". וכן בסהמ"צ מצות עשה יא. וכמו שכתב הרבי ב'רשימות' חוברת ל. וכן הוכיח בשו"ת דברי יואל

לשמוע", נוגע להבדל יסודי בין לימוד האיש ולימוד האשה מצד טבעם (בהמשך לדברי ה"ט"ז). כאשר האיש והאשה באים לשיעור של הרב וכיו"ב, אזי האיש עסוק ב"ללמוד" בעצמו את הדברים, בדרך שקלא וטריא, קושיא ותירוץ ופלפול, וממילא מגביל את הלימוד לפי כלי מוחו, מביא את הלימוד אליו (ולבסוף הוא 'שומע' מה שהתקבל אצלו). לעומת זאת, האשה עסוקה ב"לשמוע" היטב את דברי הרב עצמו, מתוך התמסרות ובטול.

כמוכ, בכל אחד מהצדדים יש מעלה, ומעלת האשה היא בשמיעה פנימית וקליטה של דברי הרב עצמם (ב'דערה ער', שמיעה פנימית), כשהיא יוצאת לגמרי מגבולותיה. האיש יכול לחזור היטב על ה'למדנות' אבל האשה קרובה לקלוט את פנימיות כוונת הרב, וממילא גם את האלוקות בתורה הנשמעת מהרב ("תורה רושם אלוקות"). "צאינה וראינה בנות ציון" – הבנות יוצאות מעצמן לראות אלוקות (כמו שדרש אדמו"ר הזקן "צאינה וראינה" – צא אני וראה אין). לכן לאשה יש שייכות מיוחדת ללימוד החסידות דוקא, שבה העיקר הוא השמיעה הפנימית והרגש האלוקות.

בזה מוסבר החסרון של "כאילו מלמדה תפלות" – שזה בלימוד 'גברי' בדרך שקלא וטריא ולא בדרך שמיעה פנימית. האיש שדעתו חזקה אינו ניזוק מלימוד זה כמו האשה שדעתה קלה ואם תדון את הדברים רק לפי שכלה עלולה לבוא לתפלות (כל זה יתבאר בע"ה בהמשך).

[ובדרך צחות, נשים באות "לשמוע" את בעליהם ובניהם שבאו "ללמוד" (כמו אצל כמה מגדולי ישראל שנשותיהם הקשיבו היטב ללימודם ונעשו גדולות בתורה), וכן לשמוע ולבחון את ידיעותיהם (כמסופר על אשתו של הרבי ר' בונם שהיתה בוחנת את בחורי הישיבה בגמרא).]

וכן דרש רבי אלעזר בן עזריה "הקהל את העם האנשים והנשים והטף... אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע"³² – דהיינו שנשים לא באות "ללמוד" כיון שאינן מצוות בלימוד מצד עצמו. וב"באות לשמוע" יש כמה פירושים: התוס' מפרשים שבאות לשמוע המצוות כדי לדעת לקיימן, "כדי שידעו לקיים מצוה"³³, והט"ז מפרש שהאנשים לומדים "דרך התחכמות והבנה", ואילו "הנשים לא ישימו לב רק בפשוטי הדברים לשמוע אותן אבל לא בחלק הלימוד"³³. ובפשטות יש לפרש ש"באות לשמוע" היינו עצם השמיעה של קריאת התורה (לא מצד הבנת התוכן) כמו קריאת התורה בשבת.

ועל דברי המשנה בסוטה³⁴ שהזכות תולה לאשה הסוטה שלא תענש מיד, נאמר בגמרא³⁵ "זכות דמאי? אילימא זכות דתורה הא אינה מצווה ועושה היא. אלא זכות דמצוה... רבינא אמר, לעולם זכות תורה, ודקאמרת אינה מצווה ועושה, נהי דפקודי לא מפקדא באגרא דמקרין ומתניין בנייהו ונטרן להו לגברייהו עד דאתו מבי מדרשא מי לא פלגאן בהדיהו". כלומר, פשוט לגמרא שהאשה "אינה מצווה" בלימוד תורה, וכן עולה מהגמרא שמטעם זה זכות לימוד תורה אינה מצילה את האשה, אלא שהיא שותפה בזכות לימוד התורה של בעלה ובנה (ולקמן יתבאר יותר).

שמיעה פנימית

מה שנאמר בהקהל "אנשים ללמוד, נשים

³² י"ד סי' פד.

³³ חגיגה ג, א. וברושלמי חגיגה פ"א ה"א (וראה הגרסה במסכת סופרים יח ח).

³⁴ תוס' סוטה כא, ב. וכיו"ב בפירוש אור החיים הק': "שישמעו מצות התורה שחייבין הם לעשות".

³⁵ ט"ז י"ד רמו סק"ד.

³⁶ סוטה פ"ג מ"ד. בגמרא כ, א.

³⁷ סוטה כא, א.

הסיפור החסידי

רבי משולם זוסיא מאניפולי | שלמות המתיקות

רבי זושא נולד בשנת הת"צ לאביו רבי אליעזר ליפא, והיה הבכור מבין אחיו. כדמות אהובה במיוחד בחסידות, נפוצו גרסאות רבות לסיפור לידתו ולידת אחיו רבי אלימלך ולתיאור משפחתם: כמה אחים היו, האם היה אביהם חוכר עשיר או שואב מים עני, ועוד. לרבו המגיד ממעזריטש התקרב במהלך שנות הגלות שערך יחד עם אחיו, ונעשה מהבולטים שבתלמידיו. קשר אישי נרקם בינו ובין רבי שניאור זלמן מליאדי, שכינה אותו "שר התורה", וביקש ממנו הסכמה לספר התניא – זאת, אף שרבי זושא השתדל להיראות כאדם פשוט. נפטר באניפולי בב' בשבט התק"ס, ועל מצבתו נכתב: "פה נטמן הקדוש... עובד אלוקים באהבה והשמח ביסורים, ורבים השיב מעוון".

לסביבתו, לנסיבות חייו, ולבסוף, במודע או שלא, מאשים אף את הבורא בסבלו. אדם כרבי זושא, המלא כולו בטוב, לא רואה רע במציאות החיצונית. מניין הוא שואב את המתיקות הזו? בצוואתו, מורה המגיד ממעזריטש לבנו, רבי אברהם המלאך, במי מתלמידיו ייעזר כאשר ימלא את מקומו: ייועץ בעת הצורך ברבי מנחם מענדל מויטבסק, ידבק במדותיו של רבי יהודה לייב מאניפולי וילמד מענוותו של רבי זושא. אולם רבי זושא אינו מצוין כאן רק בענווה. לאחר שמשבח את חכמתו של רבי שניאור זלמן מליאדי, חוזר פתאום לדון ברבי זושא ומורה לבנו: "אל תסרב [תפציר] בתלמידי ר' זושא להיות רועה צאן קדשים [להיות רבי לחסידים], כי הקדוש הזה כבר עלה למעלה מזה הדרך". דרכו של רבי זושא, בגינה אין הוא שייך להנהגת עדה, היא "למעלה מזה הדרך" בה צועד רבי שניאור זלמן בחכמתו, שכן היא שייכת לספירת הכתר שלמעלה מחב"ד.

בכך טמון קצה חוט להבנת דרכו המיוחדת של רבי זושא, דרכה של ספירת הכתר. חיצוניותה – רצונו העז של הבורא בעולמו, ופנימיותה – התענוג המושלם שהוא מפיק ממנו, ואף יותר מכך, התענוג הפשוט מעצם קיומו. על כך נאמר בזוהר "לית שמאלא בהאי

פעם בא אל המגיד תלמיד חכם אחד, ושאל אותו מה הפירוש במאמר חז"ל: "כשם שחייב לברך על הטובה כך חייב לברך על הרעה", והגמרא מסבירה "לקבולי בשמחה". אותו רב או ת"ח שואל את המגיד – היתכן? איך יכול להיות כזה דבר? ענה לו המגיד: לך לרבי זושא תלמידי ושאל אותו. הלך אותו הת"ח לרבי זושא ושאל אותו. כששמע רבי זושא את השאלה התפלא מאד – איני מבין מדוע שלח אותך הרבי אלי, הרי אני בכלל לא מבין את הדבר הזה, "לברך על הרעה". איני יודע מהי רעה...

מה חידש רבי זושא ללמדן? אם נראה היה כי קשה לברך על הרעה, הרי שלאחר תשובה כזו הדבר נראה בלתי אפשרי... אלא שרבי זושא בתמימותו מראה דוגמה חיה לכך, וכשהוא אומר זאת, הכל מבינים.

כשם שעל הקדוש ברוך הוא נאמר "לא יגורך רע", כך ניתן לומר גם על רבי זושא. רע לא גר בו, ועל כן אין הוא גר-פּוּחַד מהרע. שמו המלא, כפי שנהג הוא עצמו לכתוב אותו, הוא משולם זוסיל. משמעות השם זוסיל/זושא היא 'מתוק', ושמו, אם כך, מתפרש כ'מתיקות מושלמת'... אדם המתנהג ברוע מייחס זאת

בפועל ממש, ויהיה עת צרה ליעקב. יושב בצד ומקשיב הרבי ר' זושא, ואומר – כדרכו בקדש – בגוף שלישי: "און זושא זאגט, זושא וויל ניט מסירות נפש אויף תורה ומצוות, זושא וויל מקיים תורה ומצוות בריש גלי" [וזושא אומר: זושא לא רוצה מסירות נפש על תורה ומצוות, זושא רוצה לקיים תורה ומצוות בריש גלי].

בזה נחתמה ההתוועדות.

ואמר הרבי הריי"צ, כי מכח דברי רבי זושא נדחתה התקופה הקשה לשנים רבות ואף כשבאה לבסוף, באה בעצמה פחותה בהרבה. מתקבל מאוד על הדעת, שכונת הרבי הריי"צ הייתה לתקופתו שלו – תקופת השואה והשלטון הקומוניסטי. מפחיד לחשוב מה גרוע מזה...

כבסיפורים רבים אודותיו, מורגשת היטב גם כאן נטיית רבי זושא לדבר בשם יהודים אחרים, ואף בשם עם ישראל כולו. לכן אין מעוניין רבי זושא במסירות נפש, אף שהוא עצמו אינו בוחל בצרות: את חוויית הקושי, המצח המקומט בריכוז והלבטים הפנימיים שהם נחלת רוב הציבור, אין הוא מחבב. בעוד שאר תלמידי המגיד רואים זאת כעבודת ה', רבי זושא רואה את עצם חוויית הרע כעיוות. כמעט ניתן לומר, כי ההתוועדות המאומת של חבריו רעה בעיניו יותר מהתחזית שגרמה לה. התורה והמצוות, לדידו של רבי זושא, הם עונג צרור ותו לא – ועל תענוג, אין צורך להתאמץ כל כך...

עתיקא, כולא ימינא". באותו מקום עמוק, השמאל, קו הדין והצמצום, לא מורגש כלל כקשה ומגביל. כך נתאווה הקדוש ברוך הוא, ואם כן אין בכך רע.

כאשר אנו חווים קושי הנכפה עלינו מבחוץ, לרוב אנו מתנחמים (או מנסים להתנחם...) בכך שזהו רצון הבורא, שבוודאי מכיון לטוב בסופו של דבר. אך רבי זושא חווה את קשייו כחלק מהתענוג של ה', ומכיר בכך שהעולם כולו על קשייו ובעיותיו, נברא ממנו. התענוג טוב תמיד, ומכוחו מתענג רבי זושא על כל רגע בחייו. שמו, **משולם זוסיל**, אף עולה בגימטריא **תענוג**.

עם כל זאת, רבי זושא ידע היטב מה פירושם של ייסורים. ויעיד ה"מי שברך" המיוחד, שנהג לערוך בבית הכנסת שלו בראש השנה: בכל שנה, לאחר שבירך את כל חסידיו, היה מברך את עצמו שיזכה לקבל את כל הייסורים האמורים לבוא על כלל ישראל. כאשר הקהל המבועת שתק, לא הרפה עד שכולם ענו אמן על ברכתו זו... רבי זושא ידע כי לא כולם מסוגלים לחוש כמוהו את סבלותיהם. רוצה היה שכל הקושי והצער, יתממשו רק כל עוד מורגש בהם התענוג.

בדומה לכך, סיפר הרבי הריי"צ: פעם ישבו תלמידי המגיד, כולם צדיקים בעלי רוח הקדש, ותוך כדי שהתוועדו חזו תקופה קשה ביותר, שתבוא בקרוב. תקופה שתדרוש מיהודים, למגדול ועד קטן, מסירות נפש

אי וודאות

החרטומים לא יכלו להוציא את הכנים בעצמם כי השד לא שולט על בריה קטנה כזו. בסדרי-גודל שאנו מכירים אפשר לשחק ולעשות מניפולציות, על ידי שדים או מחשבים... אבל ככל שיורדים לרמת החלקיקים הקטנים ביותר אנו חסרי אונים, שם שורר חוק אי הודאות והאדם לא יכול לשלוט ולשחק. רק "אצבע א-להים היא". מתוך עמודיה שבעה

מענות ותשובות

יחודים וכוונות האריז"ל

ראיתי שמובא בכתבי האר"י שעבודות היחודים גבוהה מעסק התורה עצמו ואף בכמה ספרי חסידות ראיתי שמצטטים זאת. האם גם דרכה של חסידות חב"ד היא כך? האם לאחר לימוד עיוני של כתבי האר"י לאור תורת החסידות, נכון להכנס לתחום הזה של כוונות ויחודים? אודה לעצת הרב.

מענה: לימוד עיוני של תורת הקבלה

כולל את כל התוכן הפנימי של היחודים. אין זו דרך החסידות להתעסק ביחודים בפועל כמתואר בכתבי האריז"ל, היות ודרכי ההתבוננות אותם מלמדת אותנו תורת החסידות כוללים בתוכם את פנימיות ענין היחודים. ראה בנושא זה בחריפות בהקדמת אדמו"ר האמצעי לאמרי בינה.

יעוץ חסידי בתשלום

האם מותר ליעוץ על פי דרך החסידות לקחת תשלום על עבודתו? האם הדבר לא פוגע ביעוץ נטול-אינטרסים והופך את כל היעוץ למלאכותי?

מענה: חז"ל קבעו שרב שמעביר שיעורי תורה,

יכול לקבל תמורה כספית עבור ביטול הזמן שלו מלהתעסק בפרנסה אחרת. הוא הדין ליעוץ שמקדיש את כל זמנו בזה, ומשום כך אין לו מקור פרנסה אחר. כמובן שעדיף ורצוי שהיעוץ לא יצטרך לקבל תשלום, ולכתחילה, אם ישנה אפשרות כזו, כך אנו ממליצים לתלמידינו.

א שאלת המשך למענה שהתפרסם בגליון וישב.

זווגים בפרצופים העליונים*

הרבה תודה על תשובתו לשאלתי בדבר ענין הזיווג בקבלה. עדיין לא ירדתי לעומק דעתו של הרב. הרב אמר שהמקור המקראי למשל הזווג הוא שיר השירים. אמנם בשיר השירים הקשר הוא בין הקב"ה לעם ישראל, בעוד שבקבלה הזיווג מתרחש בתוך הא-לוהות עצמה ובין הספירות. האם זה אותו הדבר? האם כאשר מדובר בזיווג, גם אם זה בתחום הרוחני, הכוונה לתהליכי זיווג בין שתי ישויות, או שכל ענין הזיווג הוא לבוש מילולי וסמלי לרעיונות נשגבים שאינם מושגים בשכלנו?

מענה: כנסת ישראל, שהיא שרש נשמות עם

ישראל מכונה בלשון הקבלה מלכות דאצילות או שכינתיה דקודשא בריך הוא. כשמדברים על יחוד של הקב"ה וכנסת ישראל, אזי באותיות של קבלה הכוונה היא ליחוד של זעיר אנפין ועולם האצילות עם הנוקבא, דהיינו פרצוף המלכות של עולם האצילות. אכן – כמו שכתבנו במענה הקודם – אין לנו תפיסה במהויות של עולם האצילות, הגם שאין זה עצם האלקות, כמו שהוא יתברך לפני הצמצום הראשון [שם אין כלל מהויות של זכר ונקבה]. כמובן שכל דימוי גשמי הוא משל לענין רוחני, כמו למשל "ימינו תחבקני" – הרי זה משל לאהבת ה' לכנסת ישראל המקיפה אותה מכל צד. בכדי לקבל מושג פנימי במושגי תורת הקבלה, כדאי מאד ללמוד לעומק את תורת החסידות, המסבירה אותם בטוב טעם – כגון 'שרש מצות התפלה' בדרך מצותיך לצ"צ, וכן בספרים שלנו.

רמז בפרשה

מתמטיקה בפרשת השבוע

אלף למד. זהו גם ערך ה הלשונות של אור ביום אחד של מעשה בראשית: **אור אור האור האור האור**. **האור לאור**. 1075 גם שווה **שיר השירים** וכן ערך הזוגות באלף-בית של אלב"ם מכתר (אל) עד יסוד (יש), סוד הפסוק, "**אל כל החיים יש בִּטְחוֹן**", וכן 1000 ועוד **בִּטְחוֹן** (עוד על קניין מדת הבטחון של משה ראו בשיעור כ"ו אלול תשע"ח).

עם הפסוק הראשון בעשה"ד

ערך הפסוק הראשון של עשרת הדברות, "**אֲנֹכִי הוּא אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּיַת עֶבְדִּים**" הוא 2495 ויחד עם הפסוק הראשון של פרשתנו שעולה 1075, נקבל 3570 או משולש **חֲנוּךְ. חֲנוּךְ** (84) הוא הארבעון (סטראדר) של 7. וכידוע שגם חנוך וגם משה הם הדור ה-7, חנוך שביעי לאדם ומשה שביעי לאברהם.

בשני הפסוקים יחד **טוב** תבות, רמז

ל"וּתְרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא" שנאמר על **טוב** (אין **טוב** אלא תורה" – תורת משה), והנה, 3570 שווה **טוב** פעמים 210, כאשר 210 הוא משולש 20 וממילא ערכה הממוצע של כל תבה. בשני הפסוקים גם **חֶסֶד** (72) אותיות, סוד שם **ע"ב** של מתן תורה, דמחכמה נפקת. וממילא חיבור שני הפסוקים רומז ל"אָךְ **טוב וְחֶסֶד** וגו'". את שני הפסוקים יחד אפשר לצייר בשתי צורות: הרבוע הכפול של 6 והיהלום של 8.

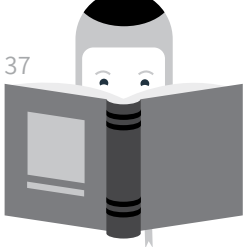
פרשתנו מתחילה בפסוק, "וַיִּדְבֹר אֶל־הָיִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי הוּא" ובו שני שמותיו של הקב"ה, **אֶל־הָיִים הוּא** (ראו במאמר על אור החיים הקדוש בגליון זה) שביחד הם שם מלא, וערכם 112 הוא סוד **יבֶק** (שגם שווה **אֶהֱיָה הוּא אֶל־דְּנִי**) ראשי תבות יחוד **בְּרָכָה קְדֻשָּׁה**. ערך **אֲנִי הוּא אֶל־הָיִים** שווה 173 והוא גם ערך תחלת עשרת הדברות "**אֲנֹכִי הוּא אֶל־הָיִים**" (שמות כ, ב).

התמורה בין שני הביטויים נעשה על ידי שה-ם של **אֶל־הָיִים** מתחלקת לשתי אותיות **כ**: **כ** אחת נכנסת בַּאֲנִי ונעשה אֲנֹכִי ו-כ שניה מחליפה את ה-ם של **אֶל־הָיִים** ונעשה **אֶל־הָיִים**. חלוקת ה-מ לשתי כ מצינו בזוהר (ח"ג קיא, ב) ביחס לפסוק "אֲשֶׁר־יֵהָעֵם שִׁכְכָה לוֹ" שהמלה **שִׁכְכָה** שווה **מֹשֶׁה** אלא שה-מ שבו מתחלקת לאותיות **ככ**.

אין כ אלא **לְפָתָר** (וכך ערך האות **כ** בשם המספר, **עשרים**, שווה **כָּתָר**), וממילא **ככ** רומזות לשני פרצופי הכתר. כך ראינו ביחס למלה **כָּכָה**, שם קדוש וראשי תבות **כָּתָר כָּל הַכְּתָרִים** שווה **מֹשֶׁה** ועוד 1000 אורות שקבל משה במתן תורה (והוא סוד נשמת **יִשְׂרָאֵל בְּעַל שֵׁם טוֹב**).

והנה 173 הוא הנקודה האמצעית (**אֲמֻצְעִית** שווה **תּוֹרָה** כמבואר בכתבי האר"ז"ל) של **מֹשֶׁה**. ועוד, הנקודה האמצעית של 173 היא 87 או "**אֲנִי הוּא**"! היינו מפני ש**אֲנִי הוּא** שווה **אֶל־הָיִים** עם הכולל, והיינו ששני הביטויים גם שקולים במבנה הכפול של הפניה אל משה בפסוק: **וַיִּדְבֹר אֶל־הָיִים... וַיֹּאמֶר... אֲנִי הוּא** (וראו במאמר על פירוש אור החיים בגליון זה).

ערך הפסוק הראשון של הפרשה כולו 1075 והוא ערך **יִשְׂרָאֵל** במילוי: **יוד שין ריש**

את קר וחם המדור לילדים

יִרְדוּ הַשָּׁנָה, וְאֶפְלוּ קֶצֶת יוֹתֵר מֵהַמִּדָּה בַּה
אָנוּ מְרַגְּלִים, וְכַעַת מַגִּיעַ הַחֹרֶף אֶל שֵׂאוֹ
בְּגַל שֶׁל קוֹר גָּדוֹל. אַתֶּם אוֹהֲבִים קוֹר?
בְּדֶרֶךְ כָּלֵל לֹא. אֲנִי זוֹכֵר שֶׁבַּחֹרֶף שֶׁעָבַר
הַתְּקַלְקֵל יוֹם אֶחָד הַמְּזוּגָן בִּפְתָהּ, וְנִאֲלָצְנוּ
לְשִׁבֵת בְּשִׁעוֹר מְכוּנָצִים וְקַפּוּאִים. זֶה
בְּהֶחֱלֵט לֹא נָעִים. לָמָּה אֲנִי מִתְּכַנֵּן בְּשִׁעָה
שֶׁקָר לִי? כִּי אֵת מַעַט הַחֹם שֵׁישׁ בְּגוֹפִי
אֲנִי רוֹצֵה לְשִׁמּוֹר חֶזֶק אֶצְלִי. אֲנִי מִחְבֵּק
אוֹתוֹ כִּדֵּי שֶׁלֹּא יִבְרַח לִי...

מָה עֲשִׂינוּ? מִתְּקַן הַמְּזוּגָנִים לֹא מַגִּיעַ
מִיָּד לְתִקּוֹן, וְלַמּוֹרָה שְׁלֹנוּ לֹא הָיוּ הַרְבֵּה
בְּרִירוֹת. הוּא הִיָּה מְכַרְח לַעֲצֹר מִדֵּי פַעַם
אֶת הַשִּׁעוֹר לְכַמָּה דְקוֹת שֶׁל קַפְסִיצוֹת
בְּמִקּוֹם לְחִמוּם הַתְּלַמִּידִים הַקַּפּוּאִים.
מָה מְלַמֵּד אוֹתִי הַמְּקָרָה? שֶׁחֹם קָשׁוּר
עִם תְּנוּעָה וְתִזְזוּזָה, וְלִכֵּן כְּאֲשֶׁר קִפְצָנוּ
בְּמִקּוֹם הוֹלִידָה הַתְּנוּעָה בְּתוֹךְ גּוֹפְנוּ חֹם.
נִסּוּ בְּעֶצְמָכֶם: שֶׁשֶׁפְּסוּ בְּמֶרֶץ וּבְמִהִירוֹת
אֶת כַּף הַיָּד עַל גְּבִי שְׂרוּוֹל הַיָּד הַשְּׂנֵיָה
בְּתִנּוּעָה עֲקֵבִית, קְדִימָה וְאַחֲרָה,
וְתִרְגִּישׁוּ אֶת הַחֹם הַמִּתְגַּבֵּר בְּמִקּוֹם בּוֹ
נוֹגְעוֹת הָאֶצְבָּעוֹת בְּבִגְד.

הַקָּשׁוּר בֵּין חֹם וְתִנּוּעָה הוּא בְּרִירוֹ.
כְּאֲשֶׁר לֹא-עָלִינוּ אָדָם מִת הַסִּימֹן הַבוֹלֵט
לְכַךְ הוּא חֹסֵר הַתְּנוּעָה שְׁלוֹ - הוּא שׁוֹכֵב

"אוֹלֵי כֶּבֶד תִּכְבֶּה אֶת הַמְּזוּגָן? חֹם אֵימִים
פַּה..."
"אֵיזָה חֹם? עַל מָה אַתָּה מְדַבֵּר? רַק עֲכָשׁוּ
הָאֶצְבָּעוֹת שְׁלִי מִתְחִילוֹת לְהִפְשִׁיר..."
"נוֹ, מַה הַפְּלֵא. בְּלִי לְזוּז בְּרִירוֹ שֵׁינֵיהָ לָךְ
תְּמִיד קוֹר..."
"כּוֹ, בְּאֵמֶת אוֹלֵי כְּדָאֵי שֶׁתִּרְגַּע קֶצֶת
וְתַעֲצֹר?..."

בְּפִרְשָׁה שְׁלֹנוּ מִתְחִיל ה' לְלַמֵּד אֶת
פְּרָעָה שֶׁכְּדָאֵי לוֹ לְאֶפְשֵׁר לְיִשְׂרָאֵל לְצֵאת
מֵאֲרָצוֹ. פְּרָעָה מִתְעַקֵּשׁ וּבּוֹחֵר לְלַמֵּד
זֹאת בְּדֶרֶךְ הַקָּשָׁה, וְסוֹפֵג פַּעַם אַחֵר פַּעַם
אֶת עֲשֻׁרֵת הַמִּכּוֹת. חָשׁוּב שֶׁנִּזְכְּרָה! פְּרָעָה
וְהַגְּזֵרוֹת שֶׁגָּזַר עָלֵינוּ הָיוּ רַק הַמִּקָּל.
מָה שֶׁמַּעֲנִין אוֹתָנוּ יוֹתֵר הוּא מָה אֲנַחְנוּ
לְמַדְנֵנוּ מֵאוֹתָן הַמִּכּוֹת שֶׁמְקַבֵּל פְּרָעָה.
הָאֵמֶת הִיא, שֶׁיִּצְיֵאת מִצָּרִים נוֹעֵדָה לְלַמֵּד
אוֹתָנוּ כִּי צַד אֲנִי, אַתָּה וְכָל אֶחָד מֵאֲתָנוּ
יָכוֹל לְצֵאת מִמִּצָּרִים שֶׁבְּתוֹכֵנוּ. כִּי צַד עָלֵי
לְהַכְנִיעַ אֶת פְּרָעָה שְׁבִי.

שְׁתֵּי הַמִּכּוֹת הָרֵאוּשׁוֹנוֹת שֶׁמְקַבֵּל פְּרָעָה
- מִפֶּת דָּם וְצַפְרָדַע - מְלַמְּדוֹת עֲקָרוֹן
חָשׁוּב בְּעִבּוּדֵת ה', שֵׁישׁ בּוֹ דָּבָר וְהַפּוֹכוֹ.

31 מהאזישים

הַחֹרֶף פְּרָגַע בְּעֲצוּמוֹ. גִּשְׁמֵי בְּרָכָה

מפירים את תנועות ידיו הנמרצות של הרבי מליובאוויטש - מלמעלה למטה בתנועה סבובית - בשעה שהיה מעודד את החסידים במשך השירה בהתעודיות. וכך גם אצלי - אפשר ללמד ואפשר ללמד. אפשר ללמד במרץ ובהתלהבות ואפשר לעשות את אותו הדבר ככה סתם, בעיפות ובחוסר חשק, רק כי כלם עושים. זוהי חמימות בקדושה.

ויש גם חם לא-טוב, שלילי. זהו החם של התאוות השונות שיש לנו בלב. יש לי בפתה חבר שאף פעם לא מתעצבן, רק כשמעצבנים אותו... אתם בטח מבינים ל בד. כשהוא מתרגז על מישהו אני לא ממליץ לכם לעמד בסביבה שלו. נעשות הפנים שלו אדמות כמו עגבניה והוא מתחיל להשתולל. זה נקרא חם לא-טוב. לפעמים ההתלהבות והחם באים בצורה קצת שונה. למשל, להתלהב מאיזה ממתק חדש. לא שאני נגד ממתקים. האכילה שלהם בשבת היא אפילו חלק ממצוות ענג שבת, אבל כשאני מתלהב מהם זה לא תמיד בגלל המצוה החשובה...

לחיים ולקרר בקדושה

אתם יודעים, בכל מזגן מתקן וסת חם (טרמוסטט) שפתקידו למדד את רמת החם בחוץ ועל פי זה לקבע מתי לעצור או להפעיל את פעלת החמום. בקיץ,

דומם - והסימן הבא הוא אבוד חם גופו. לעמת זאת, כאשר יש בתוכי חיות אני מרגיש אותה בתנועה. אני מתרגש ומתלהב, הלב שלי פועם במהירות, וזה סימן שהוא מתנועע - מתפוצץ ומתרחב - ואני אחריו יוצא לפעילות.

תעמולת להרעם

האם אני אוהבים רק חם? לפעמים דוקא הקור מספק לנו תחושה נעימה ומקלה, וזה כאשר בחוץ שורר עמס של חם. אין כמו להפנס ביום קיץ לזהט לחדר ממגז היטב ולשנות כוס מים קרים מהקולר. בעצם עדיף ארטיק... מה קורה לי במפת הקור הנעימה הזו? אני מתפוצץ, והפעם להנאתי. כן, לפעמים התנועה והחם שנוולד ממנה קצת מעיפים אותי, ואני מעדיף קצת להרגע בפנה השקטה והקריה.

החם הנוולד מתנועה מגברת והקור המרגש בעת הפוץ מלמדים אותי שניהם על שני מצבי רוח שונים אצלי. החם מבטא מצב רוח פעיל ותוסס ואילו קור מבטא מצב רוח ישנוני ואדיש.

מה מהם עדיף? מסתבר שבשני המצבים הללו יש טוב ויש גם הפכו.

החם החיובי הוא התסיסה שיש לי לדברים טובים. כאשר היה הבעל שם טוב מברך ילדים היה מניח את ידו על לבם ומאחל: "שתהיה יהודי חם", כי קדשה היא מוקד של אש לזהוט. כלנו

שְׁל קְדוּשָׁה. לְעַמַּת זֹאת, הַצְּפָרְדֵּעַ הִיא בְּעֵלֶת תְּכוּנָה הַפּוֹכָה. הִיא מְבִטָּאת אֶת הַקְּרִירוֹת הַטּוֹבָה, זוֹ שְׁמֶרְסָנֶת אֶת הַהִתְלַהְבוֹת הָרָעָה. כְּמוֹ בְּבְרִיאת הָעוֹלָם, מִי הֵיִאֹר הַקְּרִירִים עֲצָמָם הָיוּ אֵלּוּ שֶׁהַשְּׂרִיצוֹ אֶת הַמוֹנִי הַצְּפָרְדֵּעִים, וְאֵלּוּ עָלוּ עַל בְּתֵי הַמְּצָרִים וּמָלְאוּ אוֹתָם. מָה הִיְתָה פְּעֻלַּת הַקּוֹמֵנְדוֹ שֶׁל סִירַת הַצְּפָרְדֵּעִים? הָאֲמִיצוֹת שֶׁבָּהֶן קִפְצוּ הַיֶּשֶׁר לְתוֹךְ תַּנּוּרֵי מְצָרִים הַלוֹהֵטִים וְהִנְחִיתוּ עֲלֵיהֶם 'מִפֶּת קוֹ'. מִמִּפֶּת צְפָרְדֵּעַ אָנוּ לוֹמְדִים כִּיצַד יֵשׁ לְפַעַל בְּמִסִּירוֹת גְּדוֹלָה לְקִירוֹר הַחֹם הַמְדַמָּה, חֹם הַתְּאֹוֹת הָרְעוֹת.

שֶׁנִּזְכָּה לְדַעַת תְּמִיד מְתֵי לַחֲמִם
וּמְתֵי לְקָרָר! שֶׁבֶת שְׁלוֹם וּמְבָרָךְ!
ר'י

כְּמוֹכֵן, קוֹבֵעַ הַנֶּסֶת אֶת פְּעִילוֹת הַקְּרוֹר. גַּם לְחֹם הַגּוֹף שֶׁלָּנוּ יֵשׁ מְרִכּוּז פְּקוּד דּוֹמָה. הוּא נִמְצָא בְּמַח, וְתַפְקִידוֹ הוּא לְמַדֵּד אֶת רְמֵת הַחֹם בְּגוֹף לְפַעַל בְּהִתְאָם.

וּבִנְפֻשׁ? שְׁתֵּי הַמִּפְּוֹת הָרֵאוֹנוֹת – דָּם וְצְפָרְדֵּעַ – מְלַמְּדוֹת אוֹתָנוּ עַל וְסוֹת הַחֹם וְהַקֹּר בְּקְדוּשָׁה. הַדָּם מְבִטָּא אֶת הַפְּעִילוֹת וְהַחֲמִימוֹת (זוֹכְרִים אֶת צָבַע הַפְּנִים שֶׁל הַיֶּלֶד הַכּוֹעֵס?). כְּאֲשֶׁר ה' מְבִיא עַל מְצָרִים אֶת מִכַּת דָּם הוּא בּוֹחֵר לְהַבִּיא אוֹתָהּ דּוֹקָא עַל הֵיִאֹר. מַדּוּעַ? כִּי הַמִּים הַקְּרִירִים הֵם סִמּוֹל הַקְּרִירוֹת שֶׁל מְצָרִים, הַקְּרִירוֹת לְכָל דָּבָר שֶׁבְּקְדוּשָׁה. פְּרָעָה הָרְשָׁע בְּרַב אֲדִישׁוֹתוֹ מַעֲזוֹ לְהַקְשׁוֹת "מִי ה' אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקִלּוֹ?". אֶת הַקְּרִירוֹת הַזֵּה יֵשׁ לְשַׁבֵּר, לְהַבִּיא עֲלֵיהָ 'מִכַּת חֹם'. וְלַהֲדִלִיק אוֹתָהּ בְּחֲמִימוֹת וְהַתְלַהְבוֹת

שְׁאוֹת הַשָּׂבוֹעַ

מָה הִיָּה תַפְקִידָה שֶׁל מִכַּת דָּם וּמָה שֶׁל מִכַּת צְפָרְדֵּעַ?

בֵּין הַפּוֹתְרִים נִכּוֹנָה יִגְרַל מִשְׁחַק קִפְסָה.

תְּשׁוּבוֹת יֵשׁ לְשַׁלַּח לְדַא"ל maosime@gmail.com אוּ בְּטֶלְפוֹן 079-9211452

עַד יוֹם ב' הַקְּרוֹב. הַזֹּכֶה מִהַשְּׁבוּעַ שֶׁעָבַר: שִׁילָה קְדוּשִׁים כֹּפֵר אֵלְדָד, נּוֹקִידִים

הַפְּרִסְיָא בַּחוּסוֹת:

צַעְצוּעֵי רוֹזֵנְפֶלְד

יפ"ו 34 ירושלים | טלפקס 02-6240854

תורה ומדע ילכו יחדיו - אבל מה עם המדע העתיק המדבר במושגים מיושנים שאינם מתאימים למדע המודרני? כך למשל, הרמב"ם הנחשב לגדול הרופאים, משתמש במונחים של הרפואה העתיקה כמו ארבע ה"מרות" בגוף האדם. גם בספרי החקירה ובספרי הקבלה ממשיכים להשתמש במושגים אלו ומחברים אותם לתורה ועבודת ה'. האם כל זה צריך להעלים מתוך הספרים?

הרב גיזנבורג מלמד, בשיעור לסטודנטים לרפואה, שהקבלה והחסידות היא המפתח גם לחוט-המקשר בין המדע העתיק למדע המודרני. ההבנה של המושגים בתוכן הפנימי שלהם ובשורשם, מאפשרת 'לתרגם' את השפה של המדע העתיק שהוטמע אצל חכמי ישראל למושגי הפסיכולוגיה ולשפה של המדע המודרני. החיבור הזה פותח אופקים חדשים הן בתורה, הן במדע והן בהכרת הנפש. חורף בריא!

מעוניין להפיץ את **ואביטה** במקום מגוריך?

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח מייל לכתובת: **itiel@pnimi.org.il**

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**

או במספר **02-5434297** — המספר פתוח לניידים כשרים.

לפניות בנושא העלון: **052-4295164**

pnimi.org.il